

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 3. szám.

Budapest, január 19.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesző és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

Bűnügyi laboratoriumok.

A Hans Gross-fél Archivból magyarra átdolgozta „*“.

A bűnügyi irodalomban évekkal ezelőtt már több ízben felvetett nyomozási célokat szolgáló laboratoriumokra vonatkozó kérdés azáltal vált ismét idősezerűvé, hogy az erre irányuló javaslatok külföldön már megvalósultak.

Az első bűnügyi laboratorium Lyonban (Franciaország) létesült. Nem lesz talán érdektelen, ha ezen a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt laboratorium részletes programját ismertetjük.

Bevezetés.

A legutóbb elmúlt 10 év legfigyelemreméltóbb eredménye az, hogy a bírósági és rendőrségi bűnügyi vizsgálatokban tudományos eljárások honosítottak meg. Ennek következtében az eljárásoknak (metódusoknak) egy összessége alakult ki, mely „Rendőrtudomány” kifejezéssel lett megjelölve. E kifejezés kissé határozatlan és nagyigényű, miután e téren nem léteznek megdönthetetlen törvények vagy általános érvényű alapelvek, hanem csupán gyakorlati fogások, melyek a tudománytól átvéve, bűnügyi nyomozásoknál alkalmazatnak és melyek összességére a legjobban a „bűnügyi technika” kifejezés illenék. Csak igen kevés nagyvárosban rendezettek be laboratoriumok. Ezek Lausanneban és Lüttichben az egyetemen, Párisban és Lyonban a rendőrség nyilvántartási osztályában, Rómában és Madridban a rendőrségi iskolákban nyertek gyakorlati alkalmazást és a legjobban alkalmazhatjuk rájuk a „bűnügyi laboratorium” megjelölést.

Melyek most már azon teendők, melyek egy ily bűnügyi laboratoriumtól bűnügyi nyomozások alkalmával elvárhatók?

Tisztán a törvényszéki orvostanhoz tartozó vizsgálatok, mint pl. bonczolások, sebek és mérgek megvizsgálása és hasonló, természetesen nem tartoznak egy bűnügyi laboratorium feladatai közé. Kizárandók továbbá a tisztán vegyszeti anyagvizsgálatok és élelmi-szervizsgálatok is. Mindazonáltal elég tág tér marad még a bűnügyi technika számára, melylyel az alábbiakban részletesen foglalkozunk.

1. Ujjlenyomatok megvizsgálása.

A bűnügyi technika főfeladata az ujjlenyomatok felkutatása, azoknak — bűnügyi nyomozások — megvizsgálása. Ismeretes, hogy az ujjlenyomatrendszer biztosítása régi teoria, de új gyakorlat alapján nagy szerep betöltésére van hivatva. Azon fényes eredményeket, melyek alapján a legtöbb kultúrállamban az ujjlenyomatrendszer meg lett honosítva, az ujjlenyomatok megvizsgálását a közbiztonsági testületek rendes teendői közé kell hogy soroljuk.

A bíróságok az ujjlenyomatrendszer útján felhozott bizonyítékokkal szemben eleinte bizalmatlanul viselkedtek; most már azonban ők is elismerik az ezen eljárás alapján nyert bizonyítékok elsőrendű fontosságát és perdöntő erejét.

Érdekes, hogy Franciaországban 1910-ben történt meg először, hogy az esküdtbíróság marasztaló ítéletet hozott annak daczára, hogy a szobanforgó bűnygyben mint egyetlen bizonyíték a betörésnél hátrahagyott ujjlenyomat szerepelt.

Azóta számtalanok azon bűnesetek, melyekben a terhelt csupán az ujjlenyomatrendszer által szerzett bizonyítékok alapján ítéltetett el.

Ilyen körülmények között természetes, hogy az ujjlenyomatok felkutatása, illetőleg az azok utáú való nyomozás ma már *egy bűnygyben sem maradhat el*, legyen az egy főbenjáró ügy, egy betöréses lopás, vagy egyéb, esetleg kevésbé jelentős eset is.

Alapos kutatást feltéve, ritka bűnesetben nem akadunk ujjlenyomatokra. Óvatosságból még az összes lakók és az összesereglett szomszédok ujjairól is készíthetünk lenyomatokat, ha annak lehetősége forog fenn, hogy azok a helyszínen levő fontos tárgyakat megérintették.

Az ujjlenyomatok felkutatása legezészerűbben egy gyertyának, vagy meg helyesebben egy villanyos zseblámpának *oldalfénye* mellett történik.

Poharakat, palackokat, fémből vagy üvegből készült tárgyakat, eltörött ablaktáblák eserepeit, fényezett (politurózott) fát, porcellánt, eserepet és ezekhez hasonló tárgyakat gondosan kell megvizsgálni, mert ezeken és ilyeneken maradnak meg az ujjlenyomatok a legkönnyebben. Papirhoz igen óvatosan nyuljunk, mert az ujjlenyomatok azon sokszor láthatatlanok, bizonyos eljárás mellett azonban könnyen előhívhatók. El nem szállit-

BUTOR

köszönésért a részletfizetésre legjutányosabb áron
ERBENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI. TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

ható tárgyakon levő lenyomatokat a helyszínén kívánatos fényképezni.

A laboratórium azon kérdésre, hogy milyen eljárás mellett és milyen eszközökkel hívja elő, színezza és biztosítsa a lenyomatokat, a különféle esetek szerint különféle módon fog megfelelni.

Az így kezelt lenyomat azonossága a keresett vagy gyanúsított egyén nyilnyomatával azután erős fényképnagyításokon, jellegzetes pontok és vonalak összehasonlítása által biztosan eszközölhető.

Olyan helyiségekről, melyekben nincsen bűnügyi laboratórium, a megvizsgálandó nyomokat a legközelebbi laboratóriumba kell küldeni. E célból az elküldendő tárgyakat a megóvándó részek gondos biztosítása után, alkalmas tartályokba helyezzük, ha pedig ilyenekkel nem rendelkezünk, akkor azokat a laboratórium felkérésére rendelkezésünkre bocsátja.

Az ujjlenyomatrendszerrel gyakran azt a kritikát hallhatjuk, hogy most már nem is érdemes vele foglalkozni, mert a büntetettek már keztücs kézzel dolgoznak. Az összes országokban gyűjtött statisztikai adatok mutatják a legjobban, hogy ezen állítás mennyire tartóhatatlan.

Lyonban hetenkint 5—6-szor történnek oly esetek, melyekben a laboratórium segítségét igénybe veszik, de 16 hónap alatt csak hat oly betöréses lopás fordult elő, melyben a tettes tényleg keztücs kézzel dolgozott. Az első esetben a még aznap elfogott tolvaj, ha nem is lett volna beismerésben, a helyszínén visszahagyott lábnyomok alapján is kideríthető lett volna. Egy másik esetben pedig a tettes kiléte a helyszínén hátrahagyott irat alapján, az iratok összehasonlítása után lett volna megállapítható. Különben nem is könnyű a keztücs kezét egy betörésnél sérülésektől megóvni és végül megállapítást nyert az is, hogy a keztücs mintája is sok tárgyon visszamarad és elég könnyen felismerhető.

Mindent egybevetve az ujjlenyomatok utáni nyomozás és a nyomoknak felhasználása képezi a bűnügyi technika leglényegesebb részét. Ezzel megdönthetetlenül beigazolhatjuk, hogy egy gyanúsított egyén bemozdásai helyesek-e vagy nem és sokszor minden idegen segítség nélkül kinyomozhatjuk a büntettest azáltal, hogy a helyszínén talált ujjlenyomatát egyszerűen megküldjük az országos bűnügyi nyilvántartási hivatalba.

2. Lábnymok.

Lábnymok alapján egy személy azonossága a gyakorlatban sokkal ritkábban állapíttatik meg, mint az ujjlenyomatok alapján. Különösen áll ez a nagy városokban, hol a kövezet a lábnymok felismerését gátolja. A külvárosokban és a vidéken azonban gyakrabban fog megtörténni, hogy hol lenyomatot, hol rajzot, hol fényképfelvételt kell lábnymokról készítenünk.

Hóban balenyvet, paraffint vagy gipszet; a földön:

párisi gipszet; utak porában vagy finom homokban: egészen hig gipszoldatot használhatunk.

Ügyes alkalmazás esetén ezen módszerekkel a nyom legfinomabb részleteit is felvehetjük.

A lenyomaton nemcsak a szegeket kell hogy megszámlálhassuk, hanem azon — sokszor egészen csekély — torzulásokat is meg kell hogy állapíthassuk, melyeket az egyéni járás a lábbeli talpán és sarkán okozott. Egyes, kiválóan sikerült lenyomatokon még a szegek alakja, mintája, valamint a gumi talpraajza és felirata is tisztán volt kivehető.

Lakásokban előforduló nyombiztosításoknál lemintázással és fényképezéssel érhetünk célt. Itt majd a padlón levő csizmaszeg lenyomatával, majd a földön fekvő papíron vagy szöveten levő talplenyomattal lesz dolgunk. Különösen kiemelendő itt a mostanában oly gyakran viselt gumisarkok által hátrahagyott lenyomatok tisztasága. Itt tehát sokszor egy eddig szokatlan volt azonossági módszer használatára nyílik alkalom.

3. Különböző nyomok.

Ezek igen sokfélék. Egyszer fogaktól származó lenyomattal, másszor körömnymokkal, azután egy szövet lenyomatával lesz dolgunk. Néha találunk a helyszínén a tettes vagy annak áldozatától származó hajzatót is. Itt az eljárás a körülményekhez képest különböző és az idetartozó esetek számtalanok.

4. Betörésektől származó nyomok.

A laboratórium mindennapi munkái közé tartozik a betöréstől származó nyomok lemintázása.

Azon nyomok, melyeket feszítővasak és egyéb betörőszerszámok ajtókon, faburkolatokon és fiókokon okoztak, mintázó viaszok segítségével lesznek lemintázva. Egy szerszám lefoglalása esetén most már az azon levő nyomok, a Reiss-féle módszerrel összehasonlíttatnak a helyszínén talált nyomokkal.

Ezen módszer abban áll, hogy a szerszám élének egyenlenségeit azáltal teszszük szemlélhetővé, hogy az élt egy nyomdafestékkal bevont üveglapon végighúzzuk.

Ezáltal egy sor párhuzamos vonást (stráfot) nyerünk, melyek az illető szerszám élének minden egyes csorbáját megjelölik. Most már csak az összehasonlítandó két nyom fényképészeti nagyítását kell eszközölnünk.

5. Pecsétek (foltok) megvizsgálása.

A pecsétek megvizsgálása a törvényszéki vegyészeti és a bűnügyi technika közötti határ vonalon áll. Mindenestre szükséges azonban, hogy egy bűnügyi laboratórium oly berendezéssel és eszközökkel is rendelkezzen, melyek segítségével a közbiztonsági szolgálatot teljesítő közeg képes legyen arra, hogy nyomozások során, valamint kutatások alkalmával felfedezett foltok (pecsétek) faját és minőségét megállapíthassa. Minden bűnügyi

Ha fáj a feje ⁷ ne téovázzók, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**
 mely 10 perc alatt a legmakaesabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.
 Készíti Beretvás Tomás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Kácz Péter járásörmester kitüntetése.

laboratoriumnak egy mikroszkopiai fényképezőgéppel, egy szinelemezővel és minden fajtájú pecsét elemzéséhez szükséges szerekkel kell tehát felszerelve lennie. Ily módon sok olyan pecsét (folt), melyet a nyomozó közeg eddig nem méltatott figyelemre és melynek megvizsgálására szakértők nem vettek igénybe, ezontal a nyomozásnál hasznosan lesznek értékesíthetők.

6. Írások összehasonlítása.

Talán épen az írások összehasonlításánál fogja a bűnügyi laboratórium a legmegbízhatóbb szolgálatokat tenni. Eléggé ismeretes, hogy az írásszakértő mennyire ki van téve a közönség, a sajtó, de szakértésainak támadásának is, ha az ügyészség által vitás iratok és okmányok megvizsgálásával bízva meg, azokról véleményt ad. Egyes bíróságok már annyira mennek, hogy az ily költséges és a legtöbb esetben hasznavetetlen véleményeket egészen mellőzik. Ennek az a ténybeli oka, hogy az írások azonosságának megállapítása igen kényes és nehéz művel, mely csak egy, főképen a vegyészettől és a fényképezéstől átvett külön módszer szabályainak pontos betartása mellett alkalmazható sikerrel és melynél kaligrafikus ismeretek nem ítélnének meg semmit.

a) Egy névtelen irat írójának megállapítása ismert egyénektől vett íráspróbák alapján.

Például egy névtelen levélről van szó, melynek íróját ki akarjuk nyomozni, vagy pedig azon eset adja magát elő, hogy egy gyalázó irat vagy egy becsületsértő falragasz aláírás nélküli kéziratát egy nyomdában megtaláljuk és a kézirat szerzőjét meg akarjuk állapítani. Ily esetben leginkább akkor érünk célhoz, ha az iratton megtaláljuk az író ujjlenyomatát. A lyoni laboratóriumnak több ily irattal volt dolga, mely annak tisztviselőkarát igen érdekes feladatok elé állította. Ha azonban a vizsgálatnál csak az íráshoz vagyunk kötve, igen ajánlatos az iratot és az íráspróbát fényképezési uton nagyítani. Ezekután mindkét írás betűit egyenként kivágjuk és külön-külön úgy a megvizsgálandó, mint az ellenőrzésül szolgáló irat betűit a b c szerinti sorrendben egy kemény papírlapra ragasztjuk. A betűről-betűre eszközlendő összehasonlítás most már nem lesz nehez.

Eson módszer tökéletesítést nyer azután azáltal, hogy megállapítjuk a betűk közötti átlagos térközt, a szóelválasztás módját, a vonalvezetést, a helyesírást és a fogalmazást. Mindezek összessége megadja a felvetett kérdésre a biztos feleletet.

b) Utazás vagy kopirozás által eszközölt okmányhamisítás esetén egyedül a fényképezési nagyítások fogják lehetővé tenni, hogy a bíróságnak bemutassuk azon jellegzetes különbségeket, melyekkel a hamisítás beigazolható

HA KÖRÖG, HASZNALJON AZOKÉAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal simulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 Ft. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Reuma, csúsz, kőszvény, mindennemű megfázástól eredő fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle

MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

(Javítások, a tollnak újbóli letevése, önkéntelen reszketés, különbségek az írás megszakításában.)

c) *Kiegészítés vagy átírás által eszközölt okmány-hamisítás esetén.*

Ilyenkor a vegyészeti tintavizsgálat tesz fontos szolgálásokat. A fényképezés által pedig a különböző tintaárnyalatok, melyek szabadszemmél már nem vehetők észre láthatóvá tehetők.

d) *Radirozás (törítés) által eszközölt hamisítás esetén.*

A kiradirozott betűk vegyészeti úton a legtöbb esetben ismét láthatóvá tehetők. Sokszor fényképezés útján is megállapíthatjuk, hogy mi állt a kiradirozott papírreszen, amennyiben a radirozás által nem érintett papírostokon, igen erős fényképnagyításnál, az eredeti írás nyoma többé-kevésbé felismerhető lesz.

7. *Elégett (megszesenedett) papír megvizsgálása.*

Gyanú egyének házainak és lakásainak átkutatása alkalmával igen gyakran megtörténik, hogy a kályhában elégetett papírdarabokra akadunk. Ezeknek biztosítása, szállítása és olvashatóvá tétele szintén lehetséges. Ez a feladat ugyancsak a bűnügyi laboratórium teendői közé tartozik. Olyan papírokat, melyek még nem váltak hamuvá, általában úgy mentünk meg, hogy üveglapok közé helyezzuk és azután lefényképezzük őket.

Elégett — írónnal irt — irások láthatóvá tétele ugyancsak a bűnügyi laboratórium teendői közé tartozik. Ezen utóbbi esetekben oldalvilágítás mellett eszközölt fényképfelvételek nyernek alkalmazást.

8. *Réz- és aczélmetszerek által történt hamisítások.*

Egyszer hamis bankók, mászor hamisított részvények, tőzsdepapírok vagy járadékkötvények megvizsgálásáról lesz szó.

Igen erős fényképnagyítások a legjelentéktelenebb részleteket láthatóvá, így a legcsekélyebb eltéréseket észrevehetővé, ezáltal pedig a hamisítás megtörténtét beigazolhatóvá teszik.

9. *Hamis pénz.*

A pénzhamisítás gyakori esetei teszik szükségessé, miszerint a bíróságoknak és a közbiztonsági testületeknek lehetővé tételük, hogy az üldözés vagy letartóztatás időpontjában gyors és biztos felvilágosítást nyerbessenek a szóbanforgó hamisítás technikai részleteiről. Ezen szakszerű felvilágosítást azonban csak a bűnügyi laboratóriumok adhatják meg.

Ez így történik már Lausannában is így lesz nem sokára Oroszországban is, hol már serényen dolgoznak bűnügyi laboratóriumok felállításán, melyek az érc-élemezés céljaira is megfelelően be lesznek rendezve.

10. *Titkos irások megfejtése.*

Szükséges, hogy a bűnügyi laboratóriumok vezetői ezen különleges feladat megoldására is elő legyenek készítelve, mert személymotoszás és házkutatásoknál gyakran megtörténik, hogy siffrizott jegyzetekre akadunk, melyek vagy egy tervbe vett bűncselekményre, vagy pedig tettstársak és orgazdák nevére és lakására vonatkoznak. Ezek a titkos irások általában könnyűek, miután azonban — ha sikerrel akarjuk őket alkalmazni — szükséges, hogy gyorsan tudjuk őket olvasni, mert ellenkező esetben az elfogandó egyének vagy őrizetbe veendő tárgyaknak nyoma vész, feltétlenül szükséges az is, hogy az ezen teendőket végző egyén szolgálatainak ezen ágában, vagyis a megfojtásra szolgáló kulcsok alkalmazásában nagy gyakorlatra és jártasságra tegyen szert.

Szükséges továbbá, hogy a kir. ügyészségek a bűnügyi laboratóriumban segítséget találjanak oly többnyire igen komplikált titkos irások megfejtésében, melyek kémkedési és hűtlenségi bűnesetekben előfordulnak.

*

Az eddig felsorolt teendőkön kívül, melyek a tulajdonképeni nyilvántartási szolgálattal egyetemben az egész bűnügyi nyomozási szolgálatot magukban foglalják, a laboratóriumok a vezetésükkel megbízott vagy a hozzájuk szolgálattételre beosztott egyének képességeihez mérten még egyéb teendőket is végezhetnek. Így például a lausannei és az oroszországi laboratóriumok robbanó anyagok elemzésével is foglalkoznak; mászol pedig a laboratórium vezetője egyszersmind orvosi szakértő is. Ezek a részletkérdések a helyi szervezéstől függenek.

Az élelmiszervizsgálatokat végző laboratóriumoktól eltekintve, tudomásom szerint Magyarországon nem létezik oly laboratórium, mely tisztán bűnügyi nyomozási célokat szolgálja.

Amennyiben bűnügyi nyomozásoknál különleges szakismeretek vagy technikai ügyességek szükségesek, rendszeren magánszakértőkhöz kell fordulni. Bár be kell ismerni, hogy egyes esetben a rendőrségek nyilvántartási hivatala vagy fényképezési műterme az ott szolgálattal teljesítő hivatalnokok egyéni készsége révén eredményes szolgálattal teljesített, úgy közreműködésük csak kevésbé komplikált bűnügyben helyettesítheti az első nyomozási ténykedéseknél a hiányzó szakértőt. Ha ugyanis egy nyilvános törvényszéki tárgyalásnál kell véleményt kifejteni és megindokolni, úgy a legtöbb esetben hiányzik a kellő gyakorlat és tudományos előképzettség hiányában a meggyőző előadóképesség és azzal egyetemben a saját tudásban és tehetségben való bizalom.

Első magyar vill. erőre
borend. hangsz. r-gyár
honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangsz. készítője, az
Ocskai és a szabadszabozott Rákóczi tárogató felalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS osás-ári és királyi udvari szállító,
a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.
Arzenálé és a Magyar Kir. Honvédség hangsz. készítője, az
Arzenálé és a Magyar Kir. Honvédség hangsz. készítője, az
Arzenálé és a Magyar Kir. Honvédség hangsz. készítője, az

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkátrészeket. Harmonillák erős el-
szórtatással hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltenek. Arjegyzék minden hang-
szerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.**

Mano (román).

Marchese Frankavilla (olasz).

Liehnovszki Herczeg (német).

Gróf Mensdorf-Pouilly (csztrák-magyar).

Whitelaw Reid (amerikai Egy.-Államok).

Gróf Beckendorff (cseh).

Cambon (francia).

Sir Edward Grey (angol).

A nagykövetek londoni konferenciájának tagjai.

A csendőr altiszt viszonya az alárendeltekhez.

Irtá: *Prézly Lóránd csendőrfőhadnagy. (Folytatás).*

Az intéésre és megfeddésre ott van szükség, ahol az előjáró azt veszi észre, hogy az alárendelt akár az önképzésében, akár a kötelességeinek teljesítésében bonyatlak, akár könnyelmű, hanyag vagy renyhe, akár valami káros vagy hátrányos rossz vonás jelentkezését észleljük nála. Ilyenkor élünk intéssel és megfeddésel. Az előbbi még inkább csak enyhébb jellegű valami, amelyben van egy kis jóakaró biztatás és támogatás, az utóbbi már fegyelmi jog gyakorlása, bizonyos erkölcsi súlylával és következményekkel bíró fegyelmi büntetés. Fontos itt az előjáró személyisége és az is, hogy a megfeddésben van-e valami olyan, ami a rossz útra tért alárendeltet megállítani képes azon az úton, amelyre tévedt. Ha bizalom és szeretet uralkodik az előjáró és alárendelt között, akkor van erre remény, különben kevés, vagy épen semmi. Egy kezdettől fogva jól és helyesen, következetesen és észszerűen nevelt alárendeltnél a nevelésben visszaesésnek azonban sohasem szabad előfordulnia.

A dicséret és a büntetés szükségszerű következményei annak, hogy alárendelteink jót vagy rosszat cselekednek-e? A dicséret és a büntetés mikénti alkalmazására szabályt fel nem állíthatok. Egyet azonban ajánlok az altiszteknek, nevezetesen azt, hogy amennyire nem szabad a dicséreteket kegyből, önkényből, leereszkedőleg vagy ajándékképpen osztogatni, ép úgy a büntetést sem szabad ellenszenvből, haragból vagy bosszúból folyólag alkalmazni, szóval mind a kettőnek igazságosnak kell lenni és a kellő időben kell azokat nyújtani. Míg más eszközök állnak rendelkezésre, addig sem egyiket, sem másikat nem kell alkalmaznunk. Az előjáró törekedjék arra, hogy szeressék alárendeltjeit. A fegyelem és rend kezelése ezen nyugodjék. Bánásmódja ne legyen szeszélyes, hanem alkalmazkodjék alárendeltjei egyéni sajátosságaihoz. Ne pazarolja a kegyeit, de ne engedje azt bizelkedéssel magából kicsikarni. Ha engedetlen az alárendelt, az előjáró rosszallása nem alaptalan. Ilyenkor az előjáró egy pár szava vagy az engedetlen alárendelttel szemben tudatosan és mérsékeltlen alkalmazott hidegebb magatartása igen sokszor többet ér minden büntetésnél. Talán elszenvedne szigorú büntetést is örömmel, csak hogy ne veszítse el és visszanyerje szeretett előjárójának jóindulatát.

A büntetések és a jutalmak osztogatásában takarékosnak kell lenni. Ha gyakran alkalmazzuk, elveszti súlyát és jelentőségét. Minél kevesebbet jutalmazunk és büntetünk, annál nagyobb azok hatása. Gyógyszerül kell azt alkalmaznunk, hogy alárendeltjeinket a jóra való törekvésben, a rossztól való tartózkodásra képe-

sebbé tegyük. Mielőtt bármelyiket is alkalmaznánk, tapasztaljuk ki az alárendeltnek egyéniségét, nehogy rosszul alkalmazzuk azokat. Sokszor egy és ugyanazon rossz cselekményért más és más büntetést kell alkalmaznunk az alárendelt személyi tulajdonságai miatt. Előre úgy sem határozhatjuk meg soba, hogy jó vagy rossz cselekedetekre a jutalmat vagy büntetést milyen fokban fogjuk alkalmazni. Sokszor jöhetnek közbe olyan körülmények is, amelyek bizonyos elhatározásainkat felfüggeszteni vagy megváltoztatni rendelik.

A büntetést, — altisztek részéről a feljelentést — csak ott kell kiméletlenül alkalmazni, ahol tudatos rossz akaratról van szó és ahol arra az alárendelt tényleg reánszolgált. A büntetés hatását jól meg kell figyelni; a büntetés végrehajtása alatti vagy utáni magaviseletről egy előjáró sokra következtethet uszerint, amint egy alárendeltnél megbánást, megtörést vagy dacot, érzéketlenséget, nemtörődömséget tapasztal. Ehhől fogja azután megtanulni a helyes fegyelemkezelést és azt is, hogy az a mód, amellyel az alárendeltjei vezetésében eljár, helyes és eredményre vezet-e? Az alárendeltnek megdicséretének és megfeddésének, megjutalmazásának vagy megfenyítésének helyes alkalmazása mindig az előjáró értelméről és tapintatáról tesz bizonyosságot.

*

Úgy hiszem, a fentiekben adott tanácsok elegendő bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy az alárendeltnek nevelésének mily sok oldala van és hogy azok helyes irányban való nevelése mennyire fontos tényezője a csendőrszolgálat sikeres ellátásának.

Elsősorban és mindenekelőtt a nevelés az, amely az altisztek alárendeltjeivel szemben legfőbb kötelemét kell, hogy képezze.

Ehhez pedig szükséges, hogy az altisztek egész egyénisége alkalmas legyen a fontos kötelesség jó eredményre való betöltésére, tehát arra, hogy alárendeltet nevelni igazán tudjanak.

Az a vérbeli előjáró, aki nem a szabályzatok rideg előírásaival és alkalmazásával, hanem a meglett férfi komolyságával és reátermettséggel tud embereket, derék csendőröket nevelni alárendeltjeiből, kik reá nem az előjárói tekintély parancsolta félelemmel, hanem bensőjükből eredő és bensőleg érzett tisztelettel és rajongással néznek fel, a aki nem tartja magát különb embernek, hanem épen olyan büsből és vérből álló embernek, mint ők maguk és aki így az ő szemükben az emberi és katonai erények gyakorlásában követendő és tiszteletre méltó példa gyanánt tündököl.

Az alárendeltnek képzése, tanítása és vezetése.

Az alárendeltnek nevelésén kívül hehatóan kell foglalkozni azok képzésével is. Ennek alapja a nevelés és pedig az alárendeltnek testi és lelki nevelése.

● **Olje meg**

● **De vigyázzon,**

● a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat l

● hogy hasznos állatait meg ne mérgezze; 5197

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18 b. SZ.**

● Egy holdra elegendő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelezéslapot.

■ **A Morrattin**

■ a mezei és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző elő, megelőző és a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

A londoni külügyminiszteriium palotája, a hol a nagykövetek konferenciáját tartják.

Egy előjárónak ahhoz, hogy képezzen, elsősorban magának kell képzettnnek lennie, azonkívül kívánatos, hogy alárendeltjoi képzésében állandó szorgalmat, kitaratást fejtsen ki és türelmet tanúsítson.

Az alárendeltnek nevelése mindig összhangzásban legyen azok képzésével. Midőn fejlesztve bennük a test erejét, egészségét, felismertté tesszük előtte az élet értékét és hőcsét, ugyanakkor lelkébe oltjuk a testület és a szolgálat iránti hűsége, a katonai törvények és csendőrutasítások pontos betartásában nyilvánuló fegyel-

met, a szolgálat teljesítése iránti készséget és a képzés által irányt mutatunk, támogatást nyújtunk neki ahhoz, hogy hasznos és derék tagja legyen testületünknek. Reá-vezetjük arra, hogy megelégedett legyen a sorsával. Növeljük benne azt a testületi szellemet, mely olyan erős biztosítéka testületünknek; reikvezeitjük szép és nemes hivatása megismerésére. Nem üres frázisokkal, hanem tudással töltjük meg a lelkét; munkára, a dolgok mélyére ható becsületes munkára, egészséges és férfias csolckedetekre ébresztjük és sarkaljuk; felvilá-

gosítjuk és irányítjuk értelmét, megbecsüljük és értékeljük munkásságát.

Ezek azok az irányeszmék, amelyek az alárendeltek nevelését és képzését illetőleg nagy vonásokban az előjárók elé írhatók.

Az alárendeltek képzésében jelentékeny szerepe jut az *önképzésnek*. Nagyon megkönnyíti az előjáró munkáját, ha ennek szükségességéről alárendeltjeit meggyőzni képes.

Az önképzés módozatait a következőkben ismertetem. Jelölje meg az előjáró mindenekelőtt az irányt, amelyben haladva az alárendelt nemcsak a hivatásszerű ismereteit képes megszerezni és állandóvá tenni, hanem képes növelni a társadalmi egyetemes ismereteit is. Meg kell értetni velük azt, hogy minél többet tud valaki, minél magasabb az előképzettsége, minél nagyobb azon terület, amelyet ismeretkörébe beilleszteni tud, annál nagyobb a látóköre, nagyobb a műveltsége, gazdagabb a tudása, gyorsabb az áttekintése, helyesebb az ítélete és annál értékesebb tagja a testületünknek és a társadalomnak. Ezt a csendőr úgy képes elérni, ha önképzésében bizonyos fokozatosság szerint jár el. A saját tudásának és képességének túlbecslése nélkül szorgalmasan tanulja a szabályzatokat és az utasításokat, emellett ne hanyagolja el azon ismereteinek a szaporítását sem, amelyek bár nem vágnak szorosán a szolgálatába, de igenis társadalmi, társas életet élő embereknél nem hiányozhatnak. Szorgalmas öntevékenységgel gazdagíthatja szaktudását, de növelheti például földrajzi, történelmi, lélektani stb. ismeretkörét is. Általánosan művelt emberré való képzésnek ez az útja és ez a módja.

(Folyt. köv.)

Kitüntetett csendőraltiszt.

Szép ünnepély keretében ment végbe múlt év december hó 6-ikán a kassai csendőrlaktányában Itác Péter járásörmesternek a koronás ezüst érdemkeresztel való feldiszitése. A feldiszitést Szányi Árpád alezredes, csendőrkerületi parancsnok helyettes végezte. Az ünnepélyen megjelent a kassai csendőrtisztikar és az összes legénység. Szányi Árpád alezredes szép beszédet intézett a megjelentekhez, mintaképeül állítván a kitüntetett altisztet bajtársai elé, a ki 24. évet meghaladó közbiztonsági szolgálati ideje alatt kötelességeinek fáradsalmakat nem ismerő s mindenkor lelkiismeretes pontossággal történt teljesítésével érdemelte ki a legfelsőbb kitüntetést.

Ezek után mellére tűzte a koronás ezüst érdemkeresztet, mely pillanatot egyik képünk örökíti meg.

A diszszakasz elvonulása után bajtársias összejövétel volt, melyen az ünnepeltet jelenvolt bajtársai közül többen szép szavakkal biztosították bajtársias ragaszkodásukról, szeretetükről, ki mindezekért bajtársainak és a kitüntető bizalomért előjáróinak meghatva mondott köszönetet s ezzel az ünnepély véget ért.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A kismartoni kastély és nevezetességei.

Az egykor fejedelmi háztartást vezető Esterházy nemzetség számos kastélya és vára között kétségkívül első helyen áll a sopronmegyei kismartoni kastély, mely Magyarország egyik legnagyobb és legszebb főúri palotája, a mely pazar fejedelmi fényvel és pompával van berendezve. A mostani kastélyt a kismartoni régi vár helyén Esterházy Pál nádor építette 1683-ban s van benne 67 vendégszoba, 36 inasszoba és 80 más helyiség. A múlt század elején nyerte csak mai külső alakját Moreau nevű építésztl.

Kismarton a Lajta-hegységnek délkeleti lejtőjén fekszik, közel az osztrák határhoz. A ma is eredeti alakjában levő kastély óriás, de nem befejezett épület, melynek főhomlokzatát a magyar vezérek márványba vésett alakjai díszítik. Az eredeti terv szerint még két szárnynak kellett volna csatlakoznia a kétemeletnyi magasságú, négyszögű s mind a négy sarkán egy-egy sátorfedelű toronnyal ellátott épülethez. A kastélynak hatalmas Haydn dísztermében tartották sok alkalommal a főispáni beiktató ünnepeket, a míg az Esterházy-hercegek Sopronmegyének örökös főispánjai voltak. E teremhez egyébként sok szép más emlék is fűződik, t. i. a világhírű Haydn karmester húsz évig rendezte itt európai hírű hangversenyeit. Kár, hogy ezen nagyszerű hangversenytermet, mely a pesti Vigadó terménél jóval nagyobb és a mely csodálatos épségben megmaradt több száz éves boltozott ívalakú, szuette faalkotmány megnyezetével, most a reá festett csodaszép freskókkal együtt a pusztulás fenyegeti.

A kastélyhoz nagy, terjedelmes díszkert tartozik, melyben lépten-nyomon különféle nevezetességekkel találkozunk. Ilyenek a páratlan berendezésű üveg- és pálmaházak; a mesterségesen alakított hegyi tó, mely mellett kupolás kerek épület áll, az úgynevezett Leopoldinecsarnok, így nevezve a benne lévő, karrarai márványból faragott női szoborról, mely néhai Esterházy Leopoldina hercegnőt görög öltönyben ábrázolja. Ez a pompás szobor Canovának egyik mesteri műve. Ilyen továbbá az Esterházy-könyvtár külön épülete, melyben 45,000 kötetből álló s könyvészeti ritkaságokban gazdag könyvgyűjtemény van. De maga a kastély is egész dús múzeum, hol Haydn karmesternek temérdek lepecsételt ereklyéje van, a hol húsznál több eredeti kremonai hegedű látható. Ugyanitt vannak a világhírű mester összes kéziratai, kótái, szerzeményei és kitüntetéseiéről szóló oklevelei. Itt látható az a híres Haydn-féle zongora, melynek ha a billentyüket tartalmazó rámaját előrebúzzák, a legszebb hangú orgona válik belőle és ugyancsak itt található egy pompás spinet, melyen Haydn a szerzeményeit komponálta. E múzeumban a butorzati ritkaságokon kívül szintén sok családi kincset és egy nagyszerű levéltárat őriznek. Nagy kár, hogy az osztrák határszélen levő nagyszerű palota műkincseit újabb időtől kezdve elzárják az ide zarándokolt turistáktól. A nagyszerű kastély pár év óta teljesen lakatlan, a minek furcsa oka van. Egy Wolf Lipót nevű borkereskedő ugyanis egy oly területhez jutott, a mely a kismartoni remek műtörténelmi emlékekben gazdag, szép kastély — egy ormóttalan emeletes raktáreépület emelése által — teljesen elfödi. E miatt a népes hercegi udvar állandóan Esterházyan tartózkodik, hol szintén királyi pompával berendezett palotája van.

A kismartoni kastélyllyal szemben vannak az egykor híres granátos-ezred legénységének elhagyott üres örszobái s ezek háta mögött két nagyobb szabású melléképület van, majd tovább találjuk a hercegi lovardát nagyszámú istállókkal, továbbá a pazar fényvel berendezett nyerges- és kocsiszíneket. Valamennyi telve fejedelmi lófelszerelésekkel, melyek értékességüknél fogva valóságos látványosságot képeznek. Különösen kitűnik néhai Esterházy Pálnak, a 48-as Kossuth-minisztérium nagynevű külügyminiszter-tagjának, mint Ferencz József császár rendkívüli megbizottjának, II. Sándor orosz czár 1856-iki moszkvai koronázására készült, több mint 80,000 koronába került koronázási diszintaja, mely kocsinak felső része aranyozott ezüsttel van kiverve. E hintóhoz illő hat lóra való diszszerszámot szintén itt őrzik. A moszkvai koronázás alkalmával a hat darab 18 marcos szürke lovat, melyek darabját tízezer koronájával szereztek be, hat Esterházy-buszár vezette pompás, nehéz, aranyozott sűjtással ellátott skarlátpiros ruhában.

II. Sándor czár, a kinek már ekkor rengeteg műkincsei voltak, csodálatát fejezte ki a fejedelmi pompában megjelenő kismartoni herceg előtt, a ki Moszkvában egy havi szállásbér fejében negyvenezer koronát fizetett egy üres főúri palotáért. A koronázáson használt nehéz aranyból készült lótakarók egy része drágakövekkel van kirakva és ezt több más moszkvai koronázási emlékekkel a fraknóvári hercegi kincstárban őrzik. Kismartonban őriznek a 16-ik és 17-ik századból való rendkívül értékes diszhintókat, melyek közül az egyiket I. Lipót koronázásakor a hatalmas nádor: Esterházy Pál herceg használta. Ezenkívül van még két diszhintó, igen régi, gyönyörű nehéz selyem- és bársonydiszítéssel, melyeket Mária Terézia királyné a versaillesi királyi lak mintájára épült esterházi kastélyban használt huzamosabb ideig. Az ötödik diszhintó az ugyanazon korban divatozó igen keskeny, főúri randevu-kocsi volt, hol csupán két személy ülhetett egymással szemben. Ennek párja a bécsi Burg udvari istálló ereklyéi között látható. Valamikor a lovak istállói márvány-jászolokkal volt berendezve, de most elhagyottan és üresen állanak. Érdekesek még az egyes menyegzők és különböző koronázáskor használt nyeregszerszámok, diszszerszámok és aranyozott ezüst lópatkók, melyek több termet töltenek meg.

Igen látogatott búcsúhely a Felső Kismarton-hegyen levő kálvária, mely egyszerű épületet — a világ nyolczadik csodájának nevezve — 1701-ben Esterházy Pál herceg nádor építtette s azóta többször megújították. A művészi faragványokkal épült kápolnák közepén egy barokk stíli templom emelkedik ki, hol évente 40—50 ezer ember áldoz. Ennek tágas sírboltjában alussza örök álmát az 1809-ben elhalt Haydn József, az Esterházyak világbíró karmestere, kinek díszes síremléke van a templom szentélyében. Érdekes régi épületek még a Ferenczrendek és az irgalmas rend kórháza és gyógyszerháza, valamennyinek az Esterházyak bőkezű alapító és fentartó kegyurai. A ferenczrendiek templomában van az Esterházyak hercegi ágának egyszerű és díszes nemzetiségi sírboltja, hol több mint 60 Esterházy alussza örök álmát. Feltűnést kelt Esterházy Pál nádor nejének az 1706-ban elhunyt Orsoly hercegnőnek díszes üvegkoporsó-szekrényben bebalzsamozott csodálatosan épségben maradt holtteste. Ide temették az ez év őszén elhunyt herceg Esterházy Alajos lovassági tábornok és testőrkapitányt nagy katonai pompával. Míg a kismartoniak felejthetetlen nagyasszonyát, az oly korán elhunyt herceg Esterházy Miklósné, szül.

gróf Cziráky Margitnét a Fertő-tó partján temették el utolsó kívánsága szerint, hová egy egyszerű mauzóleum fog épülni. Kismarton város határában van a hercegi nagy körülkerített vadaskert, hol minden évben nagyszabású vadászatokat szoktak rendezni.

KÉPEINKHEZ.

A nagykövetek londoni konferenciájának tagjai.

Az egész világ szeme a londoni béke-konferencia működésén függ már hetek óta. Milliók élete és anyagi érdeke felett van hivatva határozni ez a konferencia s így nem csoda, hogy hetek óta folytatott tanácskozássainak eredményét lázas kíváncsisággal várják nemcsak a bábors felek, hanem a többé-kevésbé érdekelt nagybatalmak is.

A tanácskozás azonban igen nehezen halad előre, mert úgy a győzők, mint a legyőzöttek megbizottjai csökönnyösen ragaszkodnak az előre meghatározott feltételekhez: engedni egyik sem akar s közben újabb és újabb instrukciókért fordulnak megbizóikhoz s ezek alapján újabb és újabb adatokat bocsátanak a konferencia elé, a melynek ezeken felül az érdekelt nagybatalmak balkáni érdekeinek kielégítése tárgyában is határoznia kell majd.

A nagykövetek, a kinek arcképeit ez alkalomból bemutatjuk, a képeink között szintén látható londoni külügyminiszteri palotában tartják tanácskozásaikat.

HIREK.

Egy apa kérelme. Hovanyecz Gusztáv, Krassó-Szörény megye nadrági lakos, főerdővédtől vettük az alábbi levelet, melyet olvasóink és főként az örsök figyelmébe ajánlva, az eltűnt fiú feltalálójának kilátásba belyezett jutalmazására vonatkozó rész kihagyásával, teljtartalmilag közlünk.

«Tekintetes Szerkesztőség!

Fájó szívvel egy szerény kéressel fordulok a tekintetes Szerkesztőséghez, mint kétségbeesett apa.

Nevezetesen: 13 éves János nevű fiam, ki Budapesten polgári iskolába járt, 1912. évi november hó 14-én IX., gróf Haller-uteza 26. sz. III. em. 39. szám alatti lakásáról eltávozott s azóta nyomtalanul eltűnt.

Mint hogy az eltűnt fiam korához képest, amellet, hogy élénk, fürge és elég fejlett, nem tartom kizártnak, hogy a népes fővárosban megforduló idegen egyének kezei közé kerülhetett és fogva tartatik.

Mint hogy a «Csendőrségi Lapok»-at az ország összes csendőrsége szívesen olvassa, azért egy csendőraltszjt jó barátom tanácsára kérem a tekintetes Szerkesztőséget, hogy eltűnt fiam személyleírását becses lapjában közzé tenni sziveskedjék.

Bár fiam eltűnését több napilapban közzétettem és az 1912. évi 194. számú «Rendőri Közlöny»-ben «Eltűnt egyén» rovata alatt is közzététetett, az mindezideig eredményre nem vezetett.

Fiam személyleírása: Hovanyecz János, 13 éves, róm. kath. vallású, polgári iskolai tanuló; ruházata: eltűnésekor barna télkabát és szürke sapka volt; termete: korához képest magas, arcza kerek, haja barna, szeme kék.

Kéréssem ismétlése mellett maradtam a tekintetes Szerkesztőségnek kiváló tisztelettel:

Nadrág, Krassó-Szörény megye, 1913 január 9-én.

Horanyecz Guszláv, főerdővel.

Próbaszolgálat a honvédkerületi fogházaknál. A f. évi január 7-én kiadott 148,396 15—b. 1912. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint, az igényjogos altiszteknek — annakidején foglárú leendő kinevezésük céljából — valamely honvédkerületi fogháznál teljesítendő próbaszolgálatra bocsátás iránti kérvényei 1913. évi február hó 28-ig a honvédelmi miniszterhez benyújthatók. A bélyegmentes kérvények az A—2. v. jelzetű szolgálati könyv VIII. czikke értelmében szükséges okmányokkal s azon kívül a folyamodónak esetleg birtokában levő hivatalnoki állásra jogosító igazolvánnyal is felszerelve, szolgálati uton a közbeeső parancsnokságok (hatóságok) által véleményezve terjesztendő a honvédelmi miniszter urhoz.

Kérelmek. Hegedüs Ferencz, Losonczon állomászó csendőr kéri Szakony Ferencz, VIII. számú csendőrkerületbeli lovascsendőrt, hogy pontos címét sürgősen közölje vele. — Schubert Kálmán, Trencsén megye Kossárfalván állomászó csendőr kéri a III. számú csendőrkerület állományába tartozó Dunai Lajos csendőrt, továbbá az V. számú csendőrkerület állományába tartozó Misovics Lajos, Katzberger István, Belus Márton, Bedő Ferencz, Bokor Ármin, Dobos Ferencz és Koppon Ernő csendőröket, hogy címüket vele mielőbb közöljék.

Helyreigazítás. Lapunk folyó évi 1. számának «Hirek» rovatában «Adományok» czimben, a VII. kerület utalvány-szelvényéről vett azon közleményünket, hogy a 20 drb. «Vezérfonal a rendőrkutya idomításához» czimű könyv a Franklin-Társulat irodalmi és nyomdai vállalat adománya volt, oda módosítjuk, hogy ezen könyvekből annak tulajdonosa, szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy úr Ó Nagyméltósága, az internátus alapja javára leendő értékesítés céljából, minden kerületnek 20—20 példányt ajánlott fel, tehát e szerint az nem a Franklin-Társulat, hanem Panajott altábornagy úr Ó Nagyméltósága adománya volt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A világítás története. Már az egyiptomiakról tudjuk, hogy volt lámpájuk, ellenben Homerosz idejében kizáróan fáklyát használtak, melyet a gyertya elődjének tekinthetünk. Homerosz hőseinek olajba áztatott forgács vagy szurkos fenyőfa világított. Attika olajfa-ligeteinek, melyek az olimpiai játékok győztesének szolgálhatták az ékességet meg volt a gyakorlati jelentőségük is, mert az olajbogyó husából, melyet eledelnek is sokfélekép elkészítettek, olajat sajtoltak. Ezt az olajat használták a háziasszonyok a konyhában, ez volt legfontosabb kiviteli cikkük. De csakbamar a világítóanyagok közt találjuk az olajba áztatott lent, fát, káka belét. A viaszot és földi szurkot is fölhasználták világításra. A rómaiak, minthogy ezek az anyagok a rendes hőmérsékleten szilárdak, megtöltötték velük üres nádszálakat, a kákabelet pedig körülöntötték. Ez volt a mi gyertyánk előde. A mindennapi életben azonban többre becsülték az olajlámpát. A lámpa maga agyagból vagy bronzból, ritkábban üvegből vagy alabastromból készült. A lámpáiparon nagyot lendített az a szokás, hogy a halott

mellé lámpát helyeztek, mely azonban gyakorlati célra nem volt alkalmas. A lámpa alakja félgömb volt, lábbal vagy anélkül. Közepén nyílás volt, melyen az olajat beöntötték és a tisztítást végezték; az egyik oldalon fül, a másikon 1—12 lyukacska volt a lámpából számára. A kanóc eleinte bizonyára természetes állapotban lévő növényi termék volt. Pauzaniász szerint Athénben Minerva aranylámpájában aszbeszt-bél égett. Az athéniek a tűz istenei tiszteletére fáklya-útást rendeztek. A versenyzők égő fáklyát vittek pajzsukon és az volt a győztes, a ki égő fáklyával ért elsőnek a célhoz. A fáklyástáncz maradványát Nagy Konstantin udvarában is megtaláljuk. A régi világban a rabszolgák naponkint lemosták a falakat és a mennyezeteket, mert az akkori világítás nagy füsttel és korommal járt. Az akkori világítás a mi egészségügyi követelményeinket sem elégiten ki, mert az akkori tisztítatlan olaj hatalmas büzt is árasztott. Fügő lámpát először az első keresztyének használtak a katakombákban. Ugyancsak ők hozták használatba a viasz- és fagygyertyát, az előbbent a templomokban még ma is használják. A XII. század óta az öntött gyertya jött használatba. Ugyanekkor jött divatba az, hogy a kereskedő égő gyertya mellett árusítson. A száz udvarnál 14,000 gyertyát égettek el egy-egy ünnepeken. A gyertyának ma is használt tökéletesített alakjai a milly-, parafin- és a stearin-gyertya. A lámpa nagyot tökéletesedett midőn a régi olajok helyett a petroléumot kezdték használni. Argand volt az első (1789), a ki a láng egyenletességét és az anyag rossz elégéséből keletkezett füstöt eltávolította azáltal, hogy a láng fölé ma lámpaüvegnek nevezett kéményt helyezett. Ugyancsak örült az, a ki az egyszerű lapos-égő helyett körégüt hozott használatba. Egészen más lapra tartozik a gáz- és villámvilágítás, mely az újkor gyermeke.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad. Levélben pedig igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel hélyezet ne küldjenek.

Több őrsnék. Miután a múlt évi «Csendőrségi Lapok» tartalmát példány számai szerkesztőségünkben kifogytak, pótlásra egy őrsnék sem adhatunk.

Kiskárpáti. 1. Még bizonytlan. 2. Nem történt még döntés. 3. Alig. 4. A leírt körülmények fennforgása esetén jár lakhérpótlék, melyet a szárnyparancsnokság folyósít.

Marospartl. A szükséges okmányokat a szárnyparancsnokság csatolja a kérvényhez.

Öreg zsandár. Ha egyszer végképen kilép a testületből, akkor újrai való belépés esetén természetesen úgy kezelik önt, mint minden más először belépő egyént. Az igényelt pótdíj folyósításán iránt forduljon szolgálati uton a szárnyparancsnoksághoz.

K. Cz. Elvileg nem vezényelhető egyedül szolgálatba.

K. A. 10,000. Nézetünk szerint igen.

Honvéd tizedes. Igen.

Havasí őrn. 101. Az eredmény helyes.

1884. 1. Végkielégítés. 2. Nem.

Öreg csendőr. 1. Ha az őrsön nem étkeznék — igen. 2. Katonai titok.

Sch. K. Névváltoztatási kérvénye még nem nyert hivatalos elintéztést.

Cs. B. 1. Még nem tudható. 2. 1913 jan. 1-vel.

G. Gy. Sorsjegye nem nyert,

P. Emil csendőr. 1. „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. honvédség számára» és ugyanazon könyv a cs. és kir. közös hadsereg számára. 2. Az egyes rendfokozatok elnevezése a szolgálati szabályzat I. részében megtalálható. 3. A „feljebbvaló» fogalom ugyancsak a szolgálati szabályzat I. részében van körülírva. Feljebbvaló természetesen csak katoná (honvéd, csendőr) egyén lehet. 3. A kéredezett pályamunkák felülbíráltattak. Egyikük a közeljövőben közöltetni fog.

88. K. A szolgálati szabályzat I. részében világosan kimondja, hogy feljebbvalók és előljárók rendfokozatuk megemlékezésével „úr» szóval szólítandók meg. Az örsre beosztott gyakorlatosokról a csendőroket „csendőr úr» szavakkal illetik.

Számvivő. Arad.

Déda. Kérdezett könyv elfogyott és így a könyvpiacon nem kapható.

H. cs. Az illető csendőr eltávozásakor eszközölt becslés alkalmával megállapított összeg mérvadó.

Tövisrózsa. Miután egy rendkívüli helyzetről van szó, melyről szabályainkban nem található utbaigazítás, ajánljuk, hogy forduljanak döntés végett a szárnyparancsnoksághoz.

Zárda. 1. Felülvizsgálatása alkalmával kérje a hibáján kívül megszakított szolgálati idő beszámítását. Ha beigazolható, hogy tényleg nem ön volt a hibás, befog számíttatni. 2. Még nem tudjuk.

36. Forduljon kérdéseivel legközelebbi m. kir. dohánygyárhoz.

Gyöngyvirág. 1., 4. és szolgálati ügy. 2. Kérheti, de hogy nem lesz-e megszakítás, azt nem tudhatjuk. 3. Az orvoshoz kell menni. 4. Az előljárók megítélése alá tartozik.

M. J. nyug. járásörmester. Az új nyugdíjtorvény értelmében önnök 31 évi tényleges szolgálat után — melynek minden 7 évet 8-nak számít — a 35 évi szolgálatnál csekélyes nyugdíj (körülbelül 1962 kor) fog hivatalból kiutalványoztatni, melyhez még 440 kor. lakbérpárték is jár.

Régi zsebkönyveire vonatkozó szíves ajánlatát köszönjük, de azoknak nem vehetjük hasznát, mert az 1850—1870-ig megjelentekre lenné szükségünk.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

Dr. Gara József, pécsi 19. honvédlgyalozzerületbeli törzsorvos, m. kir. csendőrség egyénéinél hosszú éveken át önzetlenül teljesített jeles egészségügyi szolgálataiért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Hell Miksa, II. számú csendőrkerületbeli hadnagy, az 1912. évi május hó 26-án, a Temes folyó áradása folytán, Lugoson pusztított árvízveszély alkalmával a biztonsi intézkedések és főleg a vagyonmentés czélszerű irányítása körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységeért.

Tóth Gyula, II. számú csendőrkerületbeli zászlós, az 1912. évi május hó 26-án és 27-én, a Berzova patak áradása folytán, Resiczabányán pusztított árvízveszély alkalmával az emberélet és vagyonmentés körül önfeláldozással teljesített eredményes tevékenységeért.

Sági János, Korda Lajos és Gál Imre örsvezető ez. örmesterek, továbbá Kósa Gergely és Erdélyi Károly csendőrök, valamennyien a II. számú csendőrkerület állományában, az 1912. év tavaszán, a Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegyék területén, a Temes, Bisztra és Berzova folyók, valamint a Béga, Moravicza és Terézia csatornák rohamos áradása következtében pusztított árvízveszély alkalmából, az emberélet és vagyonmentés, valamint a védekezési munkálatok körül, nehéz viszonyok között, önfeláldozással teljesített kiváló szolgálataikért.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerteszítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zsinhalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfuvó-hangszert, húr, stb. mint **Rományi** legnagobb népszerű zsebkönyvet is nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő

36

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra. Osaládi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly lakbérletbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával) 2. Oly takarékbetét után, melynek a betetőző az I. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezeség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében. Jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és elhárítók beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Kinevezettek:

1913 január 1-ével:

zúzlósokká:

1913 január hó 1-ei ranggal:

Roós Károly, (1. rangszám) VII.,

Schweitzer István, (2. rangszám) III. számú csendőr-
kerületbeli őrsvezető ez. őrmesterek ésHets Károly, (3. rangszám) VI. számú csendőrkerület-
beli csendőr ez. őrmester.**Előléptettek:**

1913 január 1-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Boros István és Csete Ferencz őrsvezető ez. őrmeste-
rek, *őrmesterekké:*Dávid József, Boér János, Tamás József, Vámos Ist-
ván, Karászi Gyula, Varga Mihály, Torma Vilmos, Ma-
jor Gyula, Dezső Imre, Simon József II., Bara Gábor,
Karalyos Gyula, Nagy István I., Kiss Mihály I. és
Besser Béla csendőr ez. őrmesterek, *őrsvezető ez. őrmes-
terekké;*

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Witt Károly őrsvezető ez. őrmester, *őrmesterré;* to-
vábbáKiss József, Korönczai József és Göttl Mátyás csendőr
ez. őrmesterek, *őrsvezető ez. őrmesterekké;*

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Mészáros János II., Csillag József és Bolevác János
őrsvezető ez. őrmesterek, *őrmesterekké;* végülSostarics József, Zrim János, Fekete István II., Né-
meth János IV. és Molnár János I. csendőr ez. őrmes-
terek, *őrsvezető ez. őrmesterekké.***Katonai szolgálati jellel elláttattak:**Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
láttatott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Juhos László őrmester, 1912 december 20-án.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
láttatott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Diós István őrsvezető ez. őrmester, 1912 december
18-án;a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Soós János csendőr, 1912 december 20-án és Lányi
György őrsvezető ez. őrmester, 1912 december 26-án;
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Ács Mihály csendőr, 1912 december 6-án, Fábian
János csendőr ez. őrmester, 1912 december 13-án,
Lóth Ferencz csendőr, 1912 december 22-én és Kiska
Pál őrsvezető ez. őrmester, 1912 december 23-án.**Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:**

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

András József, Szücs Mihály II., Soós János, Bényi
Imre, Lázár Ede, Sipos S. István, Toldi István, Püski
Albert, Bekes Dániel, Pataki Adolf, Sztakó János, Tóth
Pál és Stökl Ferencz csendőrök.**Lovaglási jutalomdíj.**

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Lévai Gábor csendőr ez. őrmester 5 drb., Ötvös Mik-
lós és Császár Sándor csendőrök 4—4 drb., Gömöri
Mátyás járőrőrmester, Roska Imre és Petri Antal csend-
őrök 3—3 drb., végül Csók Gábor és Bürger Mátyás
őrsvezető ez. őrmesterek, Fekete Ferencz csendőr ez.
őrmester, Bányai Mihály, Barkóczi János és Tóth Jó-
zsef III. csendőrök 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból
álló lovaglási jutalomdíjban részesítettek.**Névváltoztatás.**

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Thieser Péter csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak
1912. évi 176,055/VI—a. sz. engedélye alapján vezeték-
nevét «Kemény»-re változtatta.**Csendőrségi kalapborítók**

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 8 kor.**Íróasztalra rekesz-fedőlapok**

80 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek
szerint és előírásnak megfelelő kék
préselt papírossal bevonna—ajánl**Makó Károly** könyvkiadó és
dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat min-
den rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.A «Csendőrségi Rendeleti Közlöny» egyes számainak gyűjtésére
szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ár 50 fillér.Finom minőségű téli keztyűk, hósapkák, nemkülönböztetve minden-
nemű felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból
kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket
a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talan nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

A csendőr altiszt viszonya az alárendeltekhez.

Irta: Preszly Lóránd csendőrfőhadnagy. (Vége).

Úgy az önképzésre való szoktatásban, mint magában az alárendeltek képzésében is nem szabad elfeledkezünk arról, hogy alárendeltjeink nem rendelkeznek magasabb iskolai előképzettséggel, tehát elenyésző azon általános tudás, melylyel — a testületünkbe való lépésük idején — rendelkeztek. Az altisztnek, aki talán hasonló helyzetben volt egykor, akkor, amidőn vezető állásra került és pár évi szolgálata alatt szedett valamit magába, különösen a fiatalabb alárendeltekkel szemben fokozott türelemre van szüksége. A szellemileg szegény, korlátolt eszű alárendeltekkel szemben nem szabad idegeskedni vagy képességeiket lekicsinyelni, mert azzal valósággal elriasztjuk az önképzésétől. Ha igyekvést vagy jóakaratot mutatnak — ami addig rendszerint meg is van, míg el nem kedvetlenítettnek, — kétszeres gonddal kell fáradni azok képzésén; törekvésekben serkentéssel és elismerések által kell támogatni őket, szellemükre, akaraterejükre és kedélyükre pedig fejlesztő és nemesítő módon kell batni.

Az alárendeltek képzésénél fontos szerepe van továbbá a *kötelességérzetnek*, melyet azok vérebe kell oltanunk, hogy második természetükké váljék. Az a komolyság, amelylyel a csendőrszolgálat teljesítettik, megköveteli, hogy az altiszt a kicsinyességektől, mely különben a féltudású és félműveltségű emberek sajátos vonása — tartózkodjék. A kötelességérzetet bántó kicsinyeskedéssel sem fogjuk megteremteni, hanem igenis ki fogjuk pusztítani az alárendeltek lelkéből. Magasabb szempontból kell bírálnunk a kötelességérzet fogalmát. Félőbresztetni az alárendeltben az önérzetet és az önbizalmat, megismertetni vele az ember erkölcsi erejét, belső értékét, akaraterejének súlyát és hatalmát; feltárni előtte az ember teljesítő képességének határait; reávezetni lassau-lassan a munkaszorotetre; feltárni előtte lelkiismeretünk azon fenséges nyugalmát, mely a kötelességeink pontos teljesítésének a kifolyása és az eredménye. Félő kell ébresztetni munkakedvét, szolgálatának eredményes ellátása iránti örömet, ami a helyes, jó és következetes képzéssel és érintkezéssel, továbbá a megfontolt bánásmóddal el is érhető. A nyers, a követ-

kezetlen vagy a pillanatnyi behatások alatt álló eljárás az ál-kötelességérzethez és az ál-kötelességteljesítéshez vezet.

A kötelességérzet hajtja az altisztet magát is arra, hogy szolgálatát a legnagyobb pontossággal és amennyire erejéből telik, jól teljesítse. Ne rettenjen vissza a zubbogó esőtől, se a tomboló vibartól, se a dermesztő fagytól. A kötelességérzet szoktassa hozzá a fáradalmakhoz, ez tegye edzetté, kitartóvá, tevékenynyé, barcképpé és minden tekintetben kiváló altisztté!

Képezze minden előjáró altiszt alárendeltjét engedelmessé. A *feltétlen engedelmesség* képezi testületünk sikeres működésének leglényegesebb feltételét és az adja meg életképességét. Az engedelmességnek éltető forrását a kötelességérzet képezi, a függelemnek pedig az engedelmesség képezi alapját. Egy csendőr, ha a derék férfi névre számot tart, minden körülmények között engedelmeskedik. Nem kell ennek az engedelmességnek szolgálójává süllyednie, ezt senki sem kívánja tőle, hanem bírjon nemes alappal és legyen öntudatos, vagyis hasson át minden csendőrt az a tudat, hogy arra a testületünknek szüksége van és így — e jobb meggyőződésének — akaratát készséggel és örömmel rendelje alá.

A fegyelem fenntartása érdekében szoktassa az altiszt alárendeltjeit arra, hogy előjárói parancsát *feltétlenül készséggel*, tehát örömmel és odaadással, minden ellenvetés és elégedetlenség nélkül, a *kellő időben*, tehát pontosan, *amint erejéből kitelik*, tehát legjobb tudása és tehetsége szerint és *jól teljesítse*, tehát megértve a parancsot kiadó szándékát úgy, amint azt a fennforgó körülmények megengedik. Ezt követeli tőle a függelem, de a jól fegyelmezetttség is, melyek mindegyike egy-egy erkölcsi tőke, melyek minden katonánál mélyen vertek gyökeret a szívbe és lélekbe; mindkettő ősrégi, kiváló katonai erény, mely csak diszére válik minden csendőrnek.

*

Képezni kell az altisztnek alárendeltjeit továbbá arra, hogy a szolgálat legapróbb részletei felől is tájékozottak legyenek, ami ezek önképzésén kívül az altiszt folyamatosan és beható tevékenysége által érhető el. Ahhoz, hogy az altiszt, mint alárendeltjei a gyakorlati szolgálat terén a rájuk váró feladatokat kifogástalanul teljesíthessék, szükséges, hogy egyrészt az utasításokat tudják,

BUTOR

kétségért v. részletfizetésre legintányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 89—59.

BUTOR

másrészt az azok szellemének megfelelően a végrehajtási módozatokat is ismerjék, és hogy azok végrehajtása tekintetében az alárendelték teljesen tisztában legyenek.

A *tanításnak* éppen ezért a *gyakorlatiasság* jellegével kell bírnia, vagyis az altisztnek *szemléltetőleg* kell oktatnia és gyakorlatiasan — tehát gyakorlati életből vett példákkal, előfordult események felidézése mellett — tanítania. Készüljön elő az altiszt az oktatásra.

Szabadon kell előadni! Az *előadás* kényelmes öltözetben tartassék, *fesztelen legyen*: maga a tanítás pedig népies nyelven tartassék, a kifejezések legyenek egyszerűek, hogy mindenki megérthesse azokat. Idegen szavakat, melyeket talán maga az altiszt sem ért, vagy cikornyás, nyakatekert kifejezéseket nem kell használni. Ez nem is szolgálja a tanítás alapezéljét, de meg hiábavaló is, csak zavarja az alárendelték gyors fel fogását.

Igen fontos, hogy az altiszt értse és tudja is, hogy mit ad elő és hogy miként és mivel lehet emberei érdeklődését felköltöni és lekötöni, vagyis tegye *élvezetessé* a tanítását. Ezt elérheti azáltal, hogyha előadása alatt kérdések feladása mellett alárendeltjei érdeklődését fenntartja, ha az okos feleletekért azokat megdicséri, ha a csendőrség történetéből, gazdag multjából vagy a közönséges életből vett egyszerű, de érdekesebb példákkal törekszik előadását élénkké és érdekessé tenni, alárendeltjei figyelmét lobilincselni, ezáltal mintegy életet lehelni a különben elvont, száraz tantárgyak előadásába.

Nincs fontosabb és tanulságosabb szolgálat az altiszt számára az alárendelték nevelésénél, képzésénél és oktatásánál. Ha ezen szolgálja át a legnagyobb komolysággal, a legteljesebb buzgalommal látja el, tevékenységének gazdag, tág és jutalmazó tere nyílik meg előtte. Azt sohasem lehet befejezettnek tekinteni, amint hogy az önművelésnél sem lehet korlátokat felállítani.

Az altiszt nevelje magában a türelem erényét. Erre a tanításnál nagy szüksége van. Nem szabad az emberekre — tanítások alatt — reákiabálni vagy őket a legkisebb türelmetlenséggel is megfélemlíteni.

A tanítás szorosan az előirt tantárgyak kijelölt részeinek megtanulására és megtanítására szorítkozzék, továbbá a csendőr életére vonatkozó katonai törvények és szabályok ismertetésére.

Az oktatás ettől eltérően — mint az alárendelték nevelésénél ismertette volt — azt a célt szolgálja, hogy miképen kell az egyes megtanult utasításokat vagy szabályokat helyesen értelmezni és annak rendelkezéseit a gyakorlati életben végrehajtani.

Előbb jön tehát a tanítás s csak azután az oktatás. De egymástól el nem maradhatnak.

Tanítás és oktatás ideje alatt bőséges alkalom van az örsök életében előfordult egyes mozzanatok megbeszélésére s különösen a foglalkozás befejezte után alkalmat keresni arra, hogy az előljáró alárendeltjeivel

közelebbi és behatóbb eszmecserét folytasson. Beszélgessen azok magánviszonyairól, érdeklődjék családi viszonyaik stb. iránt. Ezzel lényegesen növeli a személye iránti bizalmat, tiszteletet és ragaszkodást és észrevételül biztosítja maga iránt alárendeltjei szeretetét.

A tanítás és oktatás olyan időben tartassék, amikor azt az előljáró legalkalmasabbnak tartja. A délelőtti idő azért czélszerű, mert az emberek értelme pihentebb és megfigyelési képessége üdébb. Hosszu előadásokkal nem kell fárasztani az alárendeltéket, előadások alatt 5—10 percnyi szünetek adása kívánatos.

A tanítások és az oktatás idejét kell felhasználni arra, hogy az előljáró parancsnokságoktól — időközben — érkezett általános jellegű parancsok az alárendelték tudomására hozassanak. Meg kell győződni ugyanakkor arról is, hogy az azokban foglaltakat megértették-e az alárendelték, és hogy azzal az érdekeltek tisztában vannak-e?

A tanításoknak rendszereseknek és fokozatosnak kell lenniök. Rendszeres a tanítás akkor, ha azt az előljáró el nem hanyagolja és részint annak pontos betartásában, részint annak menetének bizonyos rendszer mellett folytatásában következetes, fokozatos pedig akkor, ha egyes előadások keretében az együvé tartozó szolgálati eljárásokat ismerteti és nem ugrál át egymástól lényegesen különböző és eltérő rendelkezések ismertetésére. Azért kell törekedni arra, hogy a tanítás, illetve az előadás *összefoglaló* legyen.

A módszeres oktatás mikénti keresztülvitelét szabály írja körül, annak betartására ehelyt csupán utalok.

*

Ami az alárendelték vezetését illeti, ez irányban a sokféle és sokirányú kötelmeket részletezve nem beszélhetjük meg, csupán nagy vonásokban adhatok utbaigazításokat.

Az alárendelték vezetésénél nem szabad szem elől téveszteni, hogy azok nekünk emellett ember- és bajtársaink. Azon előljáró, aki őket nem becsüli meg s velük szemben minden tisztelet hiányával érez, az egészséges állapotokat alosztályánál teremteni sohasem lesz képes és a maga részére sohasem fogja tudni lekötöni alárendeltjei önzetlen támogatását. A rideg, lelketlen, az alárendeltékben csak szolgálkat látó előljárót könnyen hagyják cserben éppen akkor, mikor a legnagyobb szükség volna rájuk. Egy keserves csalódás fogja az ilyen előljárót kiábrándítani abból a hamis és torz illuzióból, hogy lehet önző, durva módon is parancsnokolni és vezetni alárendeltéket.

Amennyire igaz az, hogy az alárendeltéknek parancsnokra van szükségük, hogy egy alosztály kötelékén belül egy magasabb czél érdekében dolgozni és munkálkodni képesek legyenek, úgy az előljárónak derék, köteleességű

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

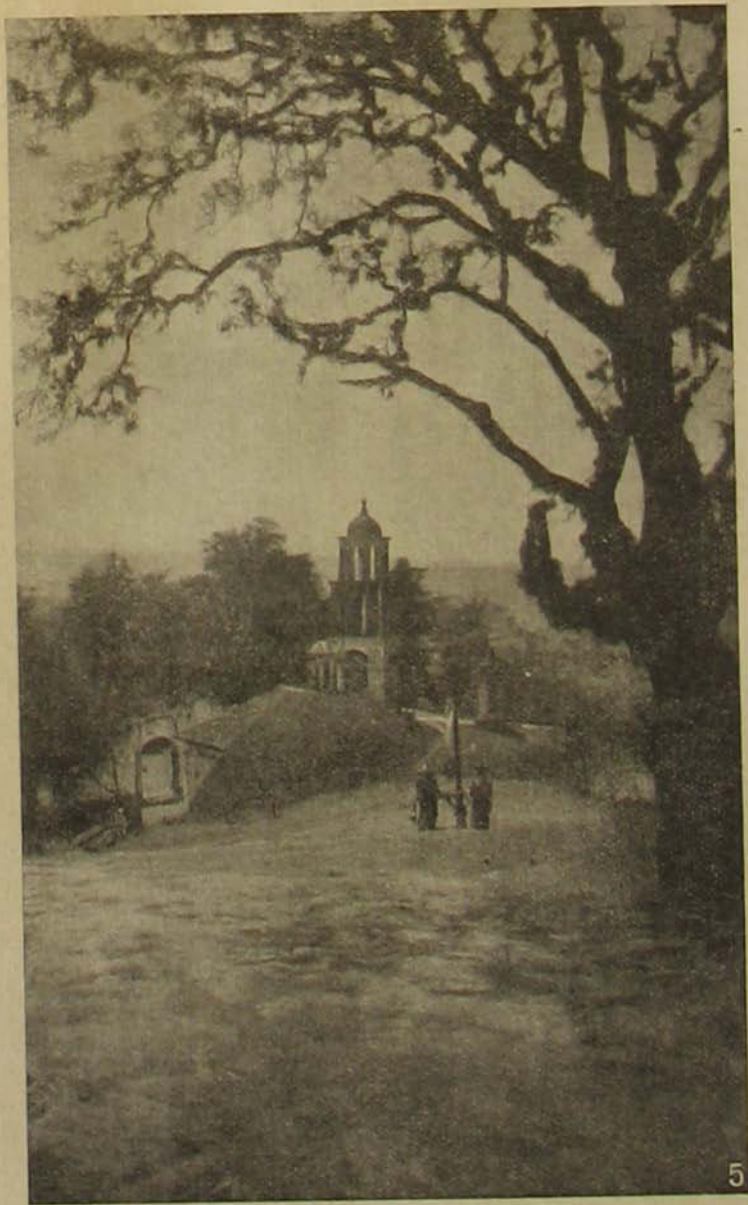
mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Mesztiez gyerekek.

Mexikói képek.

A Saero Monte Amevamevánál.

alárendeltekre van szüksége, ha a reája váró nehéz feladatot jól megoldani akarja!

Előjáró és alárendelt egymás nélkül meg nem lehet, amint a nyáj pásztor nélkül és a pásztor nyáj nélkül. A pásztor vezet, a nyáj engedelmeskedik.

Az előjáró és alárendelt között szoros és benső viszonynak kell lenni, érdek ellentétek nem állhatnak egymás között fenn, egymás támogatására vannak utalva, mert erre az egész szép és nagy testületre váró nagy feladatokat csak a kölcsönös bizalom, szeretet, megbecsülés jegyében, egyirányú közreműködéssel oldhatják csak meg.

Az előjáró tehát vezesse úgy alárendeltjeit, hogy a magasabb cél elérhető legyen. Az előjáró vezetésbeli hivatottsága abban bírálható el, hogy képes-e alárendeltjei teljesítő képességét és erejét növelni, azoknak tudását, ismeretkörét szakadatlanul bővíteni és hogy bírja-e alárendeltjei felett azt a hatalmat gyakorolni, amelyre egy vezetőtisztre hivatott altisztnak szüksége van.

Két dolog kell ehhez! Az első az, hogy az altiszt elsősorban csendőri, másodsorban katonai, harmadsorban társadalmi ismereteit növelje és olyan magas fokra emelje, hogy alárendeltjei mindig csak *főlnézzhessenek* reá, mert ez tekintélyének növelésére szolgál. A másik dolog az, hogy legyen az altisztnak szíve emberei számára, érezzék ezek annak a szívnek lüktetését. Viseltessék szeretettel, érdeklődéssel sorsuk iránt, törekedjék alaposan megismerni őket és minden alkalommal mutassa ki, hogy rokonszenvvel érez irántuk. Ezáltal elnyeri az alárendeltek bizalmát, így azok vezetése jelentékenyen könnyebb, az előjárói befolyás pedig hathatósabb lesz.

Szakadatlanul gondoskodjék az altiszt az alárendeltjei jóléte iránt, nevezetesen arról, hogy tiszta, szellőzőt, a szükséges időben fűtött szobában tartózkodjanak, jól étkezzenek, minden elővigyázat megtörténjék ahhoz, hogy meg ne betegedjenek s ha ez mégis bekövetkeznék, meleg szeretettel legyen azon az altiszt, hogy betegsége tartama alatt biányt alárendeltjei semmiben se szenvedjen s hogy egészségét mielőbb visszanyerje.

Figyelje az altiszt azt is, hogy alárendeltjei miképpen viseltetnek és éreznek egymás iránt. Az ellentétek megszüntetendők, de olyképen, hogy egyiknek se fájjon. Hatalmaskodást a gyengébbel, a fiatalabbal vagy korlátoltabb képességűvel szemben nem szabad eltérni. Ez gyakori vonás és jelenség az őrsök életében. Már gyökerében kiirtandó, mert belőle nagy bajok származhatnak, ha az altiszt idejében erélyesen közbe nem veti magát. Különösen akkor szükséges ez, ha a fiatalabbal szemben egy kitapasztalt s emellett rosszelkű idősebb bajtárs viselkedik helytelenül és méltatlanul. Az előjáró kezdetben azonnal tetteleg bizonyítsa be semmiféle részrebajlást nem ismerő módon erélyét, az ilyen fel-

lépés engedelmességet suggerál az alárendeltekre és egy ilyen helyes eljárás elszakítatlan köteléssel köti az alárendeltek szívét előjárójához.

Az altiszt soha se legyen nyers vagy durva alárendeltjeihez, csak komoly és szigorú. A bánásmód helyes gyakorlása nem követeli ezt tőle, de igenis azt, hogy ne sértse soha alárendeltjei tekintélyét. Kiabálás, szitkozódás helylyel-közzel, itt-ott, ideig-óráig mutathat fel jobb eredményt, de ez tartós sohasem fog lenni. Egy rabszolga társaság, félelemben nevelt és csupán a szabályok rideg alkalmazásával fenntartott alosztály sokáig nem tarthatja fenn magát. Olyan eszközökkel, melyek az önérzetet mocskolják be, a becsüveget ölik ki, a becsületérvést sértik, az emberi tekintélyt alázzák meg, boldogulni nem lehet. Ezek alkalmazására csak közönséges gondolkodású, alacsony lelkű altisztek képesek.

Az alárendeltek helyes irányú vezetése kívánatos teszi azt is, hogy az alárendeltek által előadott *kérelmek és panaszok* elbírálásánál megfontolt és igazságos legyen az altiszt. Meg kell jól azokat fontolni, mielőtt határozná valamit bennük. Ha ő maga nem tud, vagy nem mer bennök dönteni, forduljon valamelyik idősebb bajtársához, vagy előjárójához tanácsért és útbaigazításért. Figyelmeztetni kell az alárendeltek arra, hogy a kérelmek, de különösen a panaszok előadásában megfontoltak legyenek. A csendőrszolgálat természete rideg, azért túlérzékenynek lenni nem szabad. Ha valamelyik altiszt ellen panasz tételnek, terjeszse azt fel azonnal magasabb előjárója elé és semmi körülmények között se bírja alárendeltjét se szép szóval, se ígéretekkel, se fenyegetéssel panasz visszavonására, mert ez felette káros s a fegyellemmel és az előjárói állással nem fér össze.

Óva intendők az alárendeltek azon megvetést érdemlő, katonátlan és férfiatlan eljárástól, hogy előjárói ellen a szolgálati út mellőzésével, különösen névtelen levelekben emeljenek panaszt. Jogos alappal bíró panasznak nincs szüksége arra, hogy a névtelenség homályába borítsassék.

Azon cél elérése érdekében, hogy az alárendeltek értékes tagjai legyenek testületünknek, reá kell szoktatni őket arra, hogy tartsanak időnkint önmaguk felett szigorú és igazságos *önvizsgálatot*, annak megállapítása céljából, vajjon becsületes, erkölcsös életet élnek-e, teljesítik-e hűen emberi és csendőri kötelességeiket? Tegyék fel gyakran maguknak e kérdéseket és hallgassák meg, mit válaszol ezen kérdésekre lelkiismeretük.

A szellemi és erkölcsi előrehaladás terén fontos eszköz az önvizsgálat. *«Ismerd meg tennmagadat»* mondja a szentírás. És nem alaptalanul.

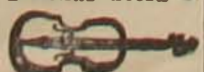
Ha a magunk cselekedeteit, törekvéseit, elhatározásait, vágyódásait stb. őszinte igazságszeretettel bírálhat tárgyává tesszük és ha összehasonlítjuk azzal, melyet

Első magyar vill. erőre berend. hangsz.-gyár honvédség, valamint a m. kir. osendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára. 6

STOWASSER JÁNOS

osászári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Tengerparti falu.

Mexikói képek. — Santiagói utca.

szüleink; tanítóink mint szepet, mint jót, mint erényt, mint erkölcsöt festettek elénk, s ha megítélni képesek vagyunk, hogy oltértünk-e ezektől és mennyire térünk el, hamarosan tisztában lehetünk a magunk erkölcsi értékével. Természetesen kell ehhez egy kis képesség, hogy a tényleges állapotot helyesen megítélhessük és hogy ne hagyjuk önmagunkat önmagunk által bolmi fonák okoskodással, üres mentségekkel megtéveszteni, röviden, kell ehhez ép és egészséges erkölcsi érzék.

Az önvizsgálat értékes eredménye az *önfegyelmelés* lesz. Nehéz, fáradságos munka ez, de férfias. Leküzdeni emberi gyöngeségeinket, megjavítani önmagunkat, megszabadulni a gyarlóságoktól és kötelességeink állandó, hűséges és rendszeres teljesítésével szolgálni választott pályánkat nem fizetésért, hanem a testiület iránti lelkesedésből és becsületes munkával venni részt ilyképen az élet nagy küzdelmeiben.

Erős akarat kell ehhez! Az erős akarat hatalmas erő. Nagy és nemis tettekre képesíti az embert. Még a gyenge embert is erőssé teszi, ha önfegyelmelés járul hozzá. Ha akaratunkat nem vagyunk képesek fegyelmelni és fékezni, akkor olyan az, mint a sújtó villám, mely pusztító robbanással ront halomra szép alkotásokat, vagy mint a zabolázatlan, fékezetlen üradat, mely pusztít és öl mindenedet. Igenis, fékezni kell tudni akaratunkat, urrá kell lenni felette, parancsolni kell tudni neki, mert e nélkül nincs kötelességteljesítés, enélkül pedig nincs igazi, értékes ember.

A csendőrök javarésze a testiületbe lépés előtt a szegénység kenyerét ette. A testiületnél álláshoz jutott, társadalmi fokhan emelkedett, tekintélyt és jelentékeny anyagi előnyöket nyert, melyeket férfias becsülettel kell meghálálni, és testi és lelki erejének teljes felhasználásával, erős akarakterétől duzzadó lélekkel szolgálni a testiületet és megfelelni az esküvel megerősített szent fogadalomnak.

Ezzel befejeztem azon kötelességek ismertetését, melyek altisztjeinkre várnak az alárendelték vezetése, nevelése, képzése és tanítása körül.

Henséges feladatok és magasabb kötelességek, melyeknek ha megfelel, Isten áldása lesz minden lépésén!

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A pénzhamisítók.

Irta: Máthé Miklós törzsrőmester.

Az állam egyre-másra csináltatja, vereti, nyomatja a pénzt, mégis mindig kevés van belőle. A pénz egy bizonyos eszköz, amelyből az, akinek nincs, sokat kíván, akinek sok van, még többet kívánnak.

Igy alakul ki azután az emberiség nagyobb részénél a haszonlesés, kapzsiság, a könnyen és hirtelen való meggazdagodás vágya leküzdhetetlen egyéni tulajdon-

sággá és készletet egy vagy más uton való hűnözésre szegényt és gazdagot egyaránt.

Mert még abból, hogy valaki rabul, lop, sikkeszt stb. vagy épen pénzt hamisít, nem következik, hogy az illető a megélhetésnek erre a módjára rászorult szegény ember. Elköveti mindezeket gazdag, sőt nagyon gazdag ember is elégszor.

Különösen a pénzhamisítás az, amely csábítja a gazdag embereket is. És azt sem kell hinni, hogy az ilyenek legnagyobb része korlátolt felfogású volna, akik csupán abból kiindulva, hogy tattukkal csak az államkincstárt károsítják meg, amelyet viszont az adózás és más révén ők is gazdagítanak, fognak hozzá a pénzhamisításhoz. Van az ilyenek közt tanult, sőt sokat tanult ember is ológ. De kapzsi természetüknél fogva egy-egy élelmesséhi fegyházzsolt ember által könnyen rávehető, hogy vagyonnulból a hamis pénz gyártásával felmerülő kiadásokat, természetesen busis visszatérülés reményében, előlegezzék.

Különben a csendőri nyomozásból is ismerjük, hogy a jó pénzért való háromszoros vagy többszörös hamis pénz ígéréssel, vagy író-cseltleg sokszorosító gépeknek jó drágán s hamis pénzgyártó gépek gyanúnt való eladásával is épen a vagonosabb — bár szellemileg korlátoltabb — embereket szolták becsapni.

Ma már annyira elterjedt az ilyen gépekkel és a pénzgyártással való manipuláció, hogy alig van az országban olyan község, amelyből áldozatul ne esett vagy el ne ítéltetett volna néhány könnyevhívó, illetve vállalkozó szellemű egyén. S bár eme köztudomásnak mondható következményeket mindentit ismerik, mégis mindig akadnak újból és újból vállalkozó szellemű emberek, akik vagy önként, vagy mások rábeszélésének engedve, hamispénz gyártására vetemednek.

Igy ugrott be pár év előtt, többek rábeszélésére, Piváczki Úros óverbászi lakos is.

Németh Ede őrmester, volt verbászi őrsparancsnok, mikor 1910. évben, úgy a nyár elején Ujverbászra került, csakhamar tapasztalta, hogy valahol a környéken, vagy épen valamelyik Verbászon hamis pénzt gyártanak, mert ismételtén jöttek hozzá kereskedők és keresnárosok, akiket hamis ötkoronás ezüst-, vagy tizkoronás arany-pénzzel becsaptak.

Utána járt tehát a dolognak, titokban kérdezősködött és pibatolt a hamispénz terjesztői után, míg végre a szorosabb figyelemmel kísérésre szintén felkért károsult kereskedők és keresnárosok bemondása folytán épen Piváczki Úrost vette gyanuba, mint aki leginkább szokott az említett hamis pénz nemekkel fizetni.

Tapasztalt csendőr létére jól tudta Németh őrmester, hogy az ilyen ügyek nyomozásánál nem ajánlatos ajtóstól rohanni a házba, hanem előbb alaposan meg kell figyelni és figyelteni a gyanúsítottat, sőt, ha lehet, egy olyan megbízható embert kell vele összeköttetésbe hozni, aki elég garanciát nyújt a csendőrnek arra, hogy megfigyelése és tapasztalata nem lesz eredménytelen és vihelkedésével se veszélyeztetni a lerohant leleplezés sikerét.

Mint említettem, Németh őrmester csak kevéssel előbb került az ujverbászi őrsre. Személyismerete tehát még vajmi kevés volt arra, hogy annak alapján a szóbanforgó megfigyelésre hamarosan egy minden tekintetben alkalmas embert találni remélhessen. Rokonszenves modorával és megnyoró fellépésével azonban csakhamar sikerült pótolnia a személybeli hiányt a jólmódi és

POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és kőszor gyógyosnál
telep: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

legutányosabban beszerezhető összes betegápolási tárgyak, kötszerek, fecskendők, m. kir. szab. Polgár-féle sérvtők, gummihártyák stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az úrlatvezetésig, csak megadandó, mily tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés hoktiléso eseten 10% árkedvesmény a Csendőri. Lapokolvasóknak.

Tropikus erdő-részlet.

Mexikói képek. — Amovamovai utca.

intelligensebb emberek között forogván, egyik vállalkozóbb szellemű községi esküdtben vélte feltalálni a gyanúsított megfigyelésére alkalmas egyént.

Közelebbi ismeretségbe lépett tehát az esküdttel és mikor néhányszori találkozás után teljesen kiismerve emberét, meggyőződött, hogy feltevése helyes volt, szóba hozta előtte az ügyet olyanformán, mintha csak arra kérné, hogy ajánljon neki a szóbanforgó czélra egy alkalmas embert, aki teljesen megbízható és titoktartó lenne.

Az esküdt hamarosan nem tudott ilyen embert megnevezni és ajánlani, hanem a további megbeszélés során, amelyen természetesen ismertette vele az őrmester, hogy a megbízottnak milyen irányú tevékenységet és ügyességet kellene kifejteni a megfigyelésnél s hogy miként kellene viselkednie a gyanúsítottal, esetleg annak czinkostársaival szemben, hogy a megfigyelés gyanujába ne essék előtük, az őrmester legnagyobb öröme az esküdt maga ajánlkozott a kívánt czélra.

Több mint másfél hónap telt el ezzel az előkészülettel, míg végre sikerült az esküdtnek a gyanúsított Piváczkival többször «véletlen» találkozás után annyira bizalmas ismeretségbe jönni, hogy tanácsot mert tőle kérni, hogy hol lehetne jó pénzért legalább háromszor annyi hamispénzt kapni.

Piváczkinak éppen jókor jött az esküdt teljesen őszintének látszó kapzsisága s ajánlkozott is mindjárt, hogy majd ő közvetíteni fogja a dolgot egy temerini ismerősénél, akinél 1 és 5 koronás ezüst és 10 koronás aranypénzt talán mindjárt is lehetne kapni akár 2—3000 koronáig.

Az esküdt belement az alkuba, sőt províziót is helyezett kilátásába, ha a vásár jól sikerül, csak éppen azt a feltételt szerette volna kikötni, hogy a pénzt az a temerini ember hozza el Újverbászra s lehetőleg az ő (az esküdt) házánál történjék meg a csere, mert hát — mint mondá — az ember mégis csak otthon érzi magát legbiztosabban.

Piváczki nem merte ezt csak úgy a maga szakállára megígérni. Tebát abban állapotok meg, hogy előbb a temerini ismerősével megbeszéli a dolgot s ha az, az említett feltétel mellett is belemegy az alkuba, néhány nap múlva majd magukkal is hozzák a pénzt s majd akkor az esküdtet értesíteni fogja, ez pedig akkorára készütsse elő a hecserélni szándékolt lehetőleg nagyobb összeget.

Egyben lelkére kötötte Piváczki azt is, hogy a dolog teljesen titokban maradjon s az esküdt egyelőre ne szóljon még a feleségének se, mert az asszonyokban nem áll a szó és könnyen bajba keverheti mindannyiukat.

Az esküdt fogadott mindent egyre-másra és nem is szólt a dologról senkinek, csupán Németh őrmesternek. Ezzel azután abban állapotok meg, hogy mihelyt Piváczki megjön az örömhírrrel, azonnal értesíti róla az őrmestert, hogy ez megfelelő előkészület mellett azon melegében meglephesse őket.

A Piváczki által ígért néhány naphól azonban három hét is lett. Az őrmester és az esküdt már azt hitték, hogy gyanút fogott az emberük és nem lesz az egész vállalkozásból semmi, mikor egyik este — 1910. évi november 9-én — úgy nyolcz óra tájban nagy sebbel-lábbal az őrsre szaladt az esküdt felesége az ura azon izenetével, hogy Piváczkínál valami muri lesz, az ő ura már elment s kéretik az őrmestert is, hogy tartson velük és keresse fel őket a Piváczki lakásán.

Németh őrmester mindjárt megértette az üzenet czél-

játs ebből következtette azt is, hogy a temerini ember nem fogadta el az esküdt azt a kikötését, hogy az ő házánál legyen meg a csere, hanem ez Piváczkínál fog megtörténni, miért is egyik esendőrrel és egy községi rendőrrel azonnal a Piváczki házához sietett és a szomszéd kertje hátulján, a kerítésen át, minden zaj nélkül az említett ház belső végéhez az ablak alá húzódtak s itt a függöny nélküli ablakon át figyelték a benti alkudozást.

Harminczhét darab 10 koronás arany és 25 darab öt-koronás ezüstpénz volt az asztalon és éppen azon alkudoztak, hogy az esküdt eme 495 korona hamispénzért egyelőre csak 100 korona jó pénzt akart adni, míg amazok — Piváczki és egy B. F. nevű temerini lakos — 250-et, de legalább is 200-at kértek. Hosszas alkudozás után — amely az esküdt részéről csupán azért történt, hogy az őrmester megérkezhessék — az esküdt belement az alkuba s megígérte a 200 koronát, de csak azzal a kikötéssel, hogy a második 100 koronát csak későbbben, t. i. csak akkor adja meg, ha meggyőződik az egyébként igen jól sikerült hamisítványok értékesíthetőségéről.

S bár amazok váltig erősítették, hogy már most is kifizethetné a kívánt összeget, mert a hamisítvány mindegyike oly sikerült, hogy — amint később valónak is bizonyult — még az adóhivatalban is elfogadták már, az esküdt mégis vonakodott a 200 koronát azonnal kifizetni. Ebből azután heves vita támadt az alkudozó felek közt, miközben egyszerre azt vették észre, hogy az őrmester és társai hirtelen betoppantak.

Piváczki és társa e váratlan meglepetés batása alatt, bár kísérletet tettek rá, de sem a lámpát nem tudták eloltani, sem a pénzt el nem rejthették s mire meglepetésükből magukhoz térhettek, az őrmester már mind a kettőjüket megbilincselte, sőt a tettenérésre való tekintettel, házkutatást is tartott Piváczkínál, de több pénzt nem találtak.

Másnap azután Temerinben folytatták a nyomozást, az ottani házkutatástól várván a főbb eredményt. Ez azonban nagyon nehezen sikerült.

A temerini embernek egymásután kétszer is átkutatták a házat és mindenféle mellékhelyiségét, de nem találtak egyetlen darab hamispénzt sem és a készítéshez használt eszközöknek és anyagoknak sem akadtak nyomára. De mert Piváczki egyre csak azt erősítette, hogy ott kell lenni, mert a pénzt tudtával ott csinálják, hát újból kezdték a kutatást harmadszor is.

Eközben egyikük észrevette, hogy a vályogból épített árnyékszék ülökéje elmozdítható a helyéről. Amint ezt elmozdították, mindjárt meg is találták a keresett eszközöket az árnyékszék hátsó falában levő fülkében elrejtve.

Több mint 100 darab hamis 10 koronás arany; többféle a készítéshez szükséges eszközök: kefék, üvegpapír, forrnák, czinkból készült nagyobb mennyiségű, de még nem teljesen kész 10 koronások, egy üvegben ezek galvanizálásához szükséges aranyoldat, ugyanilyen üvegben az ötkoronásokhoz szükséges ezüstoldat, ezüstpor, egy serpenyő, galvanizáló készülék, linom rozselők, cseetek, rézrudak és pár kisebb tárgy.

Ezeket összeszedve, újból kikérdezés alá vették a gyanúsítottakat. Ezek bemondásából azután kiderült, hogy egész szövetség működött és áldozott a pénzhamisításra, a pénzkészítő-telepet pedig Knézer Mihó csurogi lakos rendezte be s a Bácsban beszerzett különféle anyagok szakavatott felhasználása mellett oly ügyesen tud-

HA KÖRÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Bemta, csúsz, köcsvény, mindennemű megfázástól eredő
fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ
Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

ták vele készíteni a már fentebb említett pénznemeket, hogy az adóhivatalban is 53 darabot tudtak értékesíteni.

Természetesen tovább folytatták a nyomozást Temerin, Csurog, Zsablya és Ujverbász községekben s végeredményként 17 tettes és bűnrészes került kézre az említett községek jobbmodu lakossága közül, akiket bűnösségek fokához képest het hótól három és fél évig terjedő börtönnel, illetve fegyházzal sújtott az ügyben eljáró törvényszék.

*

A személyismeret ügyes és helyes felhasználása, a polgárokkal való rokonszenves érintkezés és megnyerő fellépés hozta meg ezt a szép eredményt Németb örmes-ternek. S ez az eredmény tette őt közkedvelté úgy örs-körlete lakossága, mint a hatóságok előtt.

Fölöttébb ajánlatos tehát szemelőtt tartani az Ált. szolg. hat. vonatkozó rendelkezéseit, amely arra oktat minden csendőrt, hogy működése területén rokonszenves magatartás, megnyerő modor és a polgárokkal való tapintatos érintkezés mellett, a lehető legkiterjedtebb személyi ismeret megszerzésére törekedjék, mert csak így felelhet meg sokoldalú és fontos hivatásának.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az állatidomítás titkaiból.

A nagy közönség előtt minden időközön át nagy hatással birt állatidomításról érdekes dolgokat olvasunk a «Darwin» című folyóiratban, honnan mi is átveszszük az alábbiakat:

A szórakozni vágyó közönség szívesen gyönyörködik az állatok produkcióiban és bár érdeklődése rendszeren élénk figyelemmel párosul, mégsem képes az idomítás kulisszái mögé látni. A megkérdezett idomító ritkán mond igazat: vagy üzleti érdekből hallgatja el a valóságot, vagy reklámcezléből hihetlenné színezi azt. Ha szakkönyveket olvasunk, az azokban hemzseggé ellentmondások tesznek bennünket bizalmatlanokká a közölt utmutatások értéke iránt. Pedig ha a szemlélő helyesen figyel, a mutatványok közben könnyen lát azok mélyére.

Az idomítók általában kétféle módszerrel dolgoznak: vagy a büntetésre helyezvén a fősulyt, éheztetéssel, ijesztéssel, veréssel uralkodnak az állat természetes ösztönein; vagy bizelgéssel, czírogatással, rábeszéléssel, az állat buságának és urához való ragaszkodásának kihasználásával idomítanak. Első esetben erőszakos, utóbbiban szelid dresszuráról van szó; amazt a rosszindulatú, kevésbé intelligens, ezt a békésebb, okosabb állatokkal szemben alkalmazzák. Gonosz vagy ostoba állatokat éheztetés nélkül nem lehet ugyan betanítani, de az is bizonyos, hogy kiváló eredményhez csupán csak büntetéssel nem juthatni. Az az állatszeli-dítő, a ki négy lábú művészei bemutatásával külön-külön alkalmazott erőszakos vagy szelid idomítási módszerről cseveg a közönségnek, füllent. Az igazság az, hogy az idomításnak nincs sablonja, tökéleteset egy bizonyos módszer sem ér el. Nemcsak a betanítás módjának, de a begyakorlandó mutatványokat is az állat egészen egyéni természetét, szokásait, hajlamait, erőnyeit, bibáit kell alapjává tenni. Ne úgy értelmezzük ezt, mintha az idomító előre elhatározná, hogy az említett elvek alapján ezt vagy azt fogja betanítani, hanem inkább a mu-

tatványt is az állat tulajdonságaiból kell kitalálni. Azt kell megfigyelni, vajjon az állatnak nincs-e valami különös szokása vagy sajátsága, a mit ügyesen kihasználva és fejlesztve, program-számmá lehetne avatni.

Ilyen fölfedezett sajátságot vagy szokást aztán tervszerűen ki kell képezni, bár gyakran erre sem szorul rá az idomító. Elegendő néha az állatnak bizonyos alkalmakkor jelentkező valamilyen szokását oda fejleszteni, hogy a megszokottat akkor cselekedje, mikor azt ura kívánja. Ha ezt elérni sikerült, akkor azután a mester dolga szavak vagy tárgyak közbealkalmazása segítségével a szokásos cselekményt öntudatosnak föltüntetni. Ilyen esetben szigorú értelemben vett idomításról tehát nem is beszélhetünk és mégis, rendszeren az ilyen eredetű produkciók a legvonzóbbak.

Sok, nagy hírhez jutott, meggazdagodott idomítónak a valóságban semmi egyéb különös szuggéráló tehetősége vagy «trükk»-je nem volt, csak jó fantáziája, melynek segítségével az állat valamilyen eredeti sajátságos tulajdonságát tudta bámulatba ejtő mutatványok központjává tenni. Ime egy példa: néhány évvel ezelőtt az orfeumok közönsége egy tengeri malacot csodált. Az állat karrierje ott kezdődött, mikor egy izben gazdája szemeláttára a szobán át akart futni, de a függöny földön heverő vége előtt hirtelen megáll. Majd pár lépést hátrálva, újra nekiiramodott, de a látszólagos akadály előtt ismét állva maradt és mint az ugráshoz készülő kutya, farkát csóválta. Az állatka e furcsa mozdulatokat végnélkül kezdte ismételni. A meglepett gazda fölemelte a függöny csipke-végét és annak helyére különféle tárgyakat helyezett, melyek egy része előtt az előbbi módon rettent meg, másokon pedig könnyen átfutott a jámbor kis emlős. A fölfedezés következményét a szinpadon látta a közönség. Botokat, székeket, karikákat ügyesen átugráló kutyák és macskák között futkosott ide-oda a «dummer August», a tengeri malacz. Okosabb társai produkciója után ő is nekilendült az ugrásnak, de az eleje fektetett kis akadályt, a zseb-kendőt sem bírta átugrani, megállt előtte. Alacsony, csillogó fémkorláton egyszerűen átlépett, majd az idomító megszólalt: «no most mutasd meg, August, hogy te is tudsz, ha akarsz!» és olyan tárgyat fektetett eléje, melyet a kis bohóc otthon is átugrott. Az ugrás, természetesen, a vezényszóra, sikerült, a közönség kaczagott és ámult, azt hitte, hogy a harsány vezénylésnek engedelmessékedik az állat.

Hasonló mutatványoknál magától értetődik, hogy sok függ az ügyes rendezéstől, mely a nézőben az idomítás benyomását kelti föl. Sohase tudhatjuk, milyen fontos szerepet töltenek be a tarka-barka szövetek, aranyos rojtok, csengők, más apróságok, vagy világítási effektusok, melyek figyelmünket is elvonják az esetleg áruoló részletekből.

Néha az állatok faji sajátságainak kihasználásából is cirikuszi mutatvány lesz. Ennek rendszerint nagy a sikere, pedig a publikum megfejtí az ilyen talányt. Az öklöző kenguruk kitünő csalogatók, mert kevesen tudják, hogy a kedves erszényesek bizonyos körülmények közt dresszura nélkül is boxoló állásba helyezkednek.

Az etetés rendszeres szabályozása is pompás idomító eszköz. Az orosz Duroff fehér egereivel nagy vagyont szerzett. Az apró sereg urának minden mozdulatát leste; csengetyűszóra fölgaskodtak, fejeiket minden irányban forgatták és ozinczogtak. Hirtelen kis vonat robot a szinpadra, felpattannak az ajtók, megszólal a beszállást jelző csengő és az egerek hanyatt-homlok rohannak be a kupékba. Az ajtók bezárnak, a vonat, melynek

mozdonyán is egerek kormányoznak (oda voltak kötözve) elindul — a közönség tapsol... A mester állatkáit mindig a kocsikban etette és föllépés előtt — sokáig ébezette őket.

Mulatságos látványosság a pipázó foka. Ennek a különben intelligens állatnak szokása — mikor a vízből a szárazra jut — sokáig nagyokat fujni. Száját, torkát és orrát tisztítja meg a víztől. Ha ilyenkor orrlyukában tömött égő pipának a szára van, persze hogy füstöl, mint egy öreg török.

A kigyóbüvölők mutatványaiban is sok a csalás. A mérges kigyót kendőbe baraptatják, a kendőt birtelen elrántják, úgy hogy a méregfogak tövestől kiszakadnak. A bűvész most már azt tebet az értelmetlen állattal, a mit akar. A fej közelében van egy idegcsomó, a melyre ujjal nyomást gyakorolva, az állat megbénul, kinyúlik. Ilyenkor, mint a merev bottal, lehet vele hadonászni, vagy a nyak körül csavarni. A zenével való csalogatás nem humbug, a zene minden csúszó-mászóra hatással van. A mutatvány a mindig fantasztikus, misztikus beállításban igen hatásos.

Akrobata produkciókhoz kitűnő médiumok a majmok. Persze, ha trapézt, gyűrűhintát vagy bármilyen tornaszereket bocsátunk a majom rendelkezésére, közbelépésünk nélkül is nyaktörő és kacagató módon tornászik az. Ha valaki a majom előtt testgyakorlatot végez és úgy tesz, mintha nem látná a figyelmes állatot, az mindent utána csinál. Az idomítás feladata az állatot arra bírni, hogy művészetét vezényszóra és bizonyos sorrendben mutassa be. Türelemmel, dédelgetéssel, főleg pedig jutalmazás nyalánkságokkal a majomnál nem nehéz boldogulni. Ugyanígy idomítják a madárvilág majmát, a papagályt is, mely mondatokat, sőt dalokat is képes betanulni. A nehézség csak annak elérésében áll, hogy bizonyos vezényszavakra cselekedjék. Ha ez sikerült, a bangos madárral egész párbeszédet lehet folytatni. Hagenbeck-nek 40 évvel ezelőtt volt egy híres papagálya, mely dalokat és balladákat szavalt végig. Egy gazdag angol vette meg 30,000 márkáért.

Az olvasó nem talált útmutatást e sorok közt a vadállatok idomítására vonatkozólag. De mert e kis csevegés az állatidomítás titkai-ból ígért leleplezéseket, a ragadozók idomításának módja pedig nem titok, elég, ha a cikkünk elején említett erőszakos és szelíd módszerekre mondottakra utalunk: éheztetés, verés, czirógatás, jutalmazás stb. alkalmoszerű igénybevétele vezetnek célhoz. Az elefánt is így tanul. A kutyák, macskák és lovak dresszirozásának módja közismert. Titka: szeretettel párosult türelem, az állat egyéniségének kifürkészése után.

KÉPEINKHEZ.

Mexikói képek.

Mexikó, a múlt század 60-as éveiben még a spanyol, az angol és a francia érdekek ütközőpontja, ma már mint szövetséges köztársaság, teljesen önálló állam. 27 államból, két territóriumból és egy szövetséges kerületből áll. Észak felől az Egyesült-Államok, délről Közép-Amerika, nyugatról a Csendes oceán, keletről pedig a basonló nevű öböl határolják.

Területén, miután a nyugoti partokon az Észak-Amerika felől benyúló Kordillerák hegyláncolata, a keleti tengerparton pedig Rocky Mountains vagy sziklás hegység terület, magas völgyek, fennsíkok és domhvidékek váltakoznak.

Hóval borított magas hegyei, melyek közül az Orizaba 5450 m., a Popocateptl 5420 m. magasak, nagyobbrészt kibalt vulkánok, amelyekben a terciér-korszakbeli hatalmas vulkánikus tevékenység nyomai láthatók. Az úgynevezett Mexikói fennföldnek azonban még most is hat működő vulkánja van.

Éghajlata a mérsékelt és a tropikus között váltakozik. Ezeknek megfelelő a növényzete is. A partvidékeket egészen a terítőig, a képeinken is látható tropikus erdők borítják, amelyekben a pálmák, a vastaglevelű liliacé-ák, yukák, aloék és agovék, a hegyek lejtőin pedig az örökzöld fenyők gyönyörködtetik a szemlélőt csodálatosan gyönyörű változataikkal.

Tropikus növényei közül a kenyérfa, indigó, pamut és a laktuszok különféle fajai, kulturnövényei közül pedig a kávé, dohány, pitelkender, kukoricza és a keménymagu gyümölcsök stb. vegyesen váltakoznak és bőven teremnek. Elég bő termés van ezeken felül az ó-világból hevítt gabonafélékből is. Kereskedelmé azonban mindezek dacára csak az utóbbi időben vett nagyobb lendületet mert lakosai, a bennszülött négek és indiánok vegyülékéből származott asztékok, valamint a bevándorolt fehérek és a bennszülöttek keverékéből származott meszticzek és kreolok, igen nehezen civilizálódó és nem igen munkaszerető nép és fejlődésüket a hosszú századokon át tartott háboruszkodás is nagyon megnehezítette.

A képek, melyeket olvasóinknak ezuttal bemutatunk, a mexikói köztársaság egyes vidékéről való felvételek.

HIREK.

Munkáslázadás. Január hó 6-án Lankás biharmegyei községben, a Bihari erdőipar részvénytársaság sodronypálya telepén, Weisz Hermann vállalkozó ellen 150—200 főnyi munkás fellázadt és Weisz Hermann és Erdélyi Jakab lankási lakosokat botokkal súlyosan megsebesítette. A megzavart rendet a helyszínerre vezényelt 20 főből álló csendőr karbatalmi járőr állította helyre, a mely a főczinkosokat elfogva, a bíróságnak átadta.

Egy csendőr meglövetése. Aranyi Ferencz csendőr január 14-én este 11 órakor, a Csanád megyében fekvő sándorfalvai határban, vadorzók üldözése közben, egy vadorzásra készített verembe elbujt vadorzó által balczombon lövetett. A csendőr sérülése súlyos, de nem életveszélyes. Az elfogott vadorzó, cselekményét tévedésnek minősítve, naivul azt állítja, hogy a feléje közeledett járőrt nyulnak nézte.

Elfogott rablók. Lapunk múlt évi 31. számának «Hirek» rovatában közölt rablási kísérlet tettesei a kótaji őrök által, a sértett Grószberg Éliásnak Harsányi Ferencz, Nagy János, Nagy András és Czelláth András névű cselédei személyében kiderítve elfogattak és a nyiregyházai királyi törvényszéknek átadattak.

Kérelem. Szarvas Ferencz, Alberti-Irsán állomásos csendőr, kéri a budapesti szárnynál szolgált és onnan a IV. kerülethez átbelyezett Ács Lajos csendőrt, hogy címét vele fontos okból közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az egészséges hálószoba. Köztudomású, de nem mindig megfogadott szabály az, hogy hálószobául a rendelkezésünkre álló, legtágasabb és leginkább napsugaras szobát válasszuk, mivel hogy ott töltjük el időnk nagyobb részét, gondossággal tisztogatjuk és pormentessé tesszük, de szükséges, hogy nappal lehető sokáig szel-

lőztessük; sőt, a mennyiben az lehetséges, azaz, a bol az ágy elég távol áll az ablaktól, még éjnek idején is szabad bejáratát eszközöljünk a friss levegőnek. Legalább is a mellékszoba nyitott ablakán át, a hálószobából vezető ajtón keresztül cserélődjék ki az elhasznált levegő az üdítő, friss, tiszta légáramlattal. Természetesen a kellő óvatosság alkalmazása főfeltétele a nyitott ablaknál való alvásnak, a mit, ha csak léghuzam nem éri az alvót, főleg a fejlődés korát élő fiatalság számára elsőrangú erősítő és testet edző módszer. Minden, erre irányuló törekvés, a szabadban való tartózkodás a nap-palnak bármily sok óráján keresztül, illuzóriussá válik abban a pillanatban, a mikor nem történik kellő gondoskodás arról, hogy éjszaka is tiszta levegő jusson a tüdőbe. Éjjeli lámpa használata az egészségre ártalmas, rossz szokás, mert a láng elvonja a levegő szükséges szénásvát; főképen veszélyes a kis lángra lecsavart petróleumlámpa, a melynek füstje ártalmas gázokkal tölti meg a szobát. Ha mégis szükség van a világításra, akkor föltétlenül nyitott ablakra van szükség. A téli hónapok persze fokozott elővigyázatra intenek; tiz fokon alul már nem minden szervezet tűri a hálószoba temperaturáját. Vannak ugyan emberek, a kik legjobban alusznak a fagyos levegőjü, fűtetlen szobákban, de ezt nem tanácsos bárkinek követni, mert sokszor veszélyezteti az egészséget az, ha a testtől sok meleget von el a hideg levegő. Teljesen ép szervezetű, egészséges egyének látszólag jól érzik magukat ilyenkor, vérszegények, gyengébb szervezetűek és gyermekek azonban hideg szobában és hideg ágyban komoly megbetegedésnek teszik ki magukat.

Uri betörő. A connecticuti Danburi városkában nagy felháborodást keltett egy igen jó családból származó, 22 éves fiatal leánynak, Amy Traversnek a letartóztatása, a ki azzal a váddal terbelten került a rendőrség börtönébe. hogy férjruhába öltözve betöréseket követett el. Amy Travers egy jónevű és előkelő rokonsággal bíró helybeli kereskedőnek a leánya, a kinek az elfogatása rettenetesen lesújtotta a családját. A leányt George Trumbley nevű fiatalember feljelentésére tartóztatták le, a kinek a lakásába szombaton virradó éjjel betört és a ruhája zsebeiből 21 dollárt ellopott. A férjruhába öltözött kisasszony tolvajkulcs segítségével jutott Trumbley lakásába és térden csúszva hatolt az ágyig. Miután meggyőződött róla, hogy a fiatalember mélyen alszik, kikutatta a ruháit és magához vette mindazt a pénzt, a mit annak a zsebeiben talált. A leányt, miközben kisetett a lakásból, a házbeliek közül többen észrevették és távolból követték, míg csak nem látták, hogy hová tér be. A letartóztatás alkalmával halálra rémült leány a keresztkérdések alatt megtörve beismerte

a bűnét és elmondta, hogy őt egy George Smith nevű fiatalember, a kit igen megszeretett, beszélte rá a betörésre, a ki a zsákmányából 17 dollárt megtartott és csak 4 dollárt engedett át ő neki. Ugyanez a Smith öltöztette fel őt férjruhába.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad. levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel belyeget ne küldjenek.

V. A. csendőr. A megoldás helyes, ha egy lépés hossza 75 centiméternek számíttatik.

K. J. csendőr. Természetesen reggelizhetnek.

1905. Már hogyan számíttatna?

Vitatkozók. Székesfehérvár. Csak 30 napnál rövidebb megszakítás esetén számít az előző szolgálat. Maga a megszakítás azonban természetesen nem számít tényleges szolgálati időnek.

B. A. Ilyen rendelet nem létezik.

Fényház. Forduljanak bármely festékkereskedéshez mintáért és árajánlatért.

Hóvirág. A koronaörséghhez nem lehet át.

1883. Miután nem ismerjük a cseléj és a munkaadó között kötött szerződést, nem is nyilatkozhatunk.

Határszél. 1884. Nem.

Nagybánya. Igen.

Határszéli csendőr. 1. A lehetőség megvan, de hogy átveszik-e, azt nem tudhatjuk. 2. Szolgálati ügy.

G. Gy. 1. A legénység köteles fűteni. 2. Szükséges. 3. E hó 1-vel életbe lépett.

Görgőprund. 1. Vannak. 2. Lényeges különbség nincs; részben görög katolikusok, részben görög keletiek. 3. Nem rokon, e szerint többi kérdése tárgyaltan.

1882. Ha érdemessé találják rá, majd megkapja.

B. S. csendőr. Ha egy alkalommal sem szakította meg a szolgálatát 30 napnál hosszabb idővel, úgy beszámít.

Itemény. Olvassa el Hóvirágnak szóló üzenetünket.

1111. Igen.

Trencsényi örs. Forduljon felvilágosításért az örsparancsnokhoz.

Párizs 29. 1. Ha folyógyul, úgy az újbóli felvételnek nincs elvi akadály. 2. Beszámít.

R. J. Mindkét helytartótanácsi rendelet már hatályát veszítette. Az, hogy mely fegyverek tartoznak az eltiltottak közé, az egyes vármegyékben szabályrendeletileg rendezve van. (Lásd a Csendőrségi Lapok 1909. évfolyamában K. Nagy Sándor kir. ítélőtáblai bírónak erre vonatkozó és kimerítő közleményét.)

P. Gy. csendőr. Postai szabályok gyűjteménye, 3. rész, 502. oldal d) pont, további 6. pont, 4. b) alpont.

H. III. 1. Igen. 2. Nyugdíjának két évig terjedhető összege. 3. A m. kir. belügyminiszter úrhoz. 4. Orvosi bizonyítvány, hogy előreláthatólag még két évig fog élni; a nyugdíjról való lemondási nyilatkozat a saját és neje részéről (ha kiskorú gyermekek is vannak, akkor a gyámhatóság beleegyezése is); annak bizonyítása, hogy a nyugdíj megváltása reá nézve előnyös (pl. jó forgalmu üzletbe foktetné az összeget stb.).

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapirokra. Osaládi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztárról könyvecskérő. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 5¹/₂% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében. jutányos kamattétel mellett.

Utalványok, lntőzvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesztünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

Szűcs János I. járásörmester, Antalfalvi János örmester, Dencsler Ferencz őrsvezető ez. örmester, Kónnortih János esendőr ez. örmester, Balás István, Darvas Jeremiás, Berkó Márton és Kiss M. István esendőrök, valamennyien a m. kir. II. számú esendőrkerület állományában, árvízveszély alkalmával a személy- és vagyonmentés körül, valamint a védekezési munkálatoknál kifejtett bátor és önfeláldozó magatartásukért.

A m. kir. II. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Apáthy Domokos járásörmester, Szekeres Gábor, Kurucz Sándor őrsvezető ez. örmesterek, Kocsis Lázár, K. Szabó István, Piháth György, Kiss János II., Telek János, Molnár János, Eko István és Zsarkó Imre esendőr ez. örmesterek, Gágán István és Varga Antal, Cséte Sándor, Ferenczi Péter, Bagi István, Németh Gyula, Tályai Sándor, Berszán Demeter, Tóth Pál és Gombos F. Lajos esendőrök, a múlt év tavaszán a délvidéken pusztított árvízveszély alkalmával a személy- és vagyonmentés, nemkülönben a védekezési munkálatok gyors és pontos keresztülvittele körül kifejtett bátor, önfeláldozó és odaadó szolgálatukért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Nyíri Sándor járásörmester, Lindner János, Dombi Márk, Németh Károly, Hevesi Mihály őrsvezető ez. örmesterek, Vámos István esendőr ez. örmester és Csaszor József esendőr ez. örmester, Bába Imre, Szabó Imre, Faur Ezsias, Simon József II., Szép Lajos, Dörnyei János esendőr ez. örmesterek, Ujvári Pál, Hatházi Ferencz, Sánta Imre, Cséni István, Mucsi István, Mester János, Szűcs Mihály, Kovács Albert, Szikszai István, Oláh János, Szabó Sándor III., Balázs Péter I., Pápai István, Urbán Imre, Zsiri Flórián Ferencz, Csarankó István, Béni Imre, Lung Géza, Vajda Sándor, Matinka György, Markovits István, Schuller János, Buciumeán Andron, Ozsváth István, Végh Imre, Csepeli Lajos,

Pál, Nagy Ferencz I., Kiss Sándor II., Racolta Sándor, Tóth Lőrincz, Szántó Sándor, Száva János, Öze László, Király János, Honac Auxent, Remete Mátyás, Maczelka József, Siló András, Boda István, Suba Menyhért, Retyi Mihály és Bánézi Mátyás, Ruzs Gábor, Domokos Mihály, Sánta János, Lukács János, Németh János, Bécsi Imre, Szabó György, Boldóczy Pál, K. Szűcs Gábor, Szabó István II., K. Molnár Balint, Izsák Dénes, Papp Demeter, Boros Tamás esendőrök, Jakabos István, Somogyi Antal, Gál Lajos, Bardócz Salamon járásörmesterek, Pétervári István, Szabó István IV. örmesterek, Kámán Antal, Majláth István, Oláh Gábor, Molnár Lajos, Móra Mátyás, Poór Lajos, Páska Ádám, Pópa Emánuel, Kiss József II., Perényi Zsigmond, Varga Ferencz, Szláni Domokos őrsvezető ez. örmesterek, Janikó István, Biró Imre, Ferencz János, Mészáros Mihály II., Simon Péter, Nyíri Imre, Balázs Abraham, Kovács János II., Mészáros Mihály I., Boér János, Ruzs János, Bogyor Sándor, Dávid József esendőr ez. örmesterek, Jereb István, Keller Péter, Pintér József, Schweitzer János, Biró József, Buknicz Lajos, Körözy Imre, Prekupás György, Vilics Csedomir, Fülöp Péter, Hegyesi Imre, Kőszegi Ferencz, Mihály Mihály, Vojvoda Simon, Horváth István, Fazekas Sándor, Konecsik István, Chéva Péter, Simon László, Komlós Mihály, Rayer Gottfried, Oláh Péter, Polesán István, Streng Jakab, Tihanyi Lajos, Linkó József, Tatár József, Dombóvári György, Papp Imre, Bagosi József, Kiss G. Lajos, Csarneszkó János, Frank Szilveszter, Puskás József II., Pálfi Mihály, Kovács Lőrincz, Tóth Lajos II., Jäger Antal, Gál Mihály, Király József, G. Lengyel András, Zsellér Pál, Zimmer Ferencz, Dicskó István, Nagy Ferencz III., Bakos András II., Farkas József L., Vitális Albert, Nyomtató Ferencz, Tudor Pál, Homonnai Miklós, Csavár Salamon, Sárnyai Miklós, Styasznyai Péter, Balázs Péter II., Balassa András, Máthé Zsigmond, Varga Sándor I.

(Folytatás köv.)

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papírossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden esendőrré rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.